GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2014 m. kovo 27 d.[1]

Byla C-578/11 P

Deltafina SpA
prieš

Europos Komisiją

„Apeliacinis skundas — Konkurencija — Atleidimas nuo baudų ir baudų sumažinimas kartelių bylose — Įmonės pareiga bendradarbiauti pagal Pranešimą dėl bendradarbiavimo — Procedūrinis pažeidimas — Sprendimas, grindžiamas liudytojo, išklausyto pažeidžiant Bendrojo Teismo procedūros reglamentą, pateiktais įrodymais — Teisės į gynybą pažeidimas — Pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą per kuo trumpesnį laiką pažeidimas Bendrajame Teisme“

1. Šiuo apeliaciniu skundu *Deltafina SpA* (toliau – *Deltafina*) ginčija Bendrojo Teismo sprendimą[2]; juo patvirtintas Europos Komisijos sprendimas dėl konkurencijos taisyklių pažeidimų, susijusių su karteliu Italijos žaliavinio tabako pirkimo ir pirmojo perdirbimo rinkoje[3]. Per administracinį procedūros etapą ir pagal tuo metu galiojusią bendradarbiavimo sistemą[4] Komisija su išlygomis atleido *Deltafina* nuo baudų už bendradarbiavimą atliekant tyrimą. Tačiau Komisija vėliau ginčijamame sprendime atsisakė atleisti nuo baudų. Svarbiausi šioje byloje *Deltafina* keliami klausimai susiję su įmonės pareigos bendradarbiauti pagal bendradarbiavimo sistemą reikšme, ar per procesą pirmojoje instancijoje buvo padaryti procedūriniai pažeidimai, kuriais pažeista *Deltafina* teisė į gynybą, ir kaltinimu, kad Bendrasis Teismas pernelyg ilgai nagrinėjo bylą.

Teisinės aplinkybės

Europos žmogaus teisių konvencija

2. EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad kiekvienas žmogus turi teisę į teisingą ir viešą bylos išnagrinėjimą per kuo trumpesnį laiką nepriklausomame ir nešališkame teisme.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 2011 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Deltafina prieš Komisiją* (T-12/06, Rink. p. II-5639) (toliau – skundžiamas sprendimas).

3 — 2005 m. spalio 20 d. Komisijos sprendimas 2006/901/EB dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnio 1 dalį (byla COMP/C.38.281/B.2 – *Raw tobacco* – Italija) (pranešta Dokumentu Nr. C(2005) 4012 final) (toliau – ginčijamas sprendimas); jo santrauka *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbta 2006 m. gruodžio 13 d. (OL L 353, p. 45).

4 — Žr. šios išvados 11–14 punktus.

Pagrindinės teisės

3. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [5] 41 straipsnyje užtikrinama kiekvieno asmens teisė į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų nešališkai, teisingai ir per kuo trumpesnį laiką.

4. Chartijos 47 straipsnis pavadintas „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“. Jame, be kita ko, numatyta: „Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. <...>“ Chartijos 48 straipsnyje garantuojama nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą [6].

5. Chartijoje nurodyta, kad jos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, ir valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų [7].

6. Jeigu Chartijoje užtikrinamos teisės atitinka EŽTK įtvirtintas teises, jas reikėtų aiškinti vienodai [8].

Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

7. SESV 101 straipsnyje (buvęs EB 81 straipsnis) įmonėms draudžiama dalyvauti susitarimuose, sprendimuose ir atlikti suderintus veiksmus, kuriais vidaus rinkoje neleidžiama, ribojama arba iškreipiama konkurencija.

Baudos konkurencijos teisėje

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003

8. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 [9] 23 straipsnį Komisija gali priimti sprendimą, kuriuo įmonėms skiriamos baudos, jeigu, be kita ko, jos tyčia ar dėl neatsargumo pažeidžia SESV 101 straipsnį [10]. Nustatant baudos dydį reikia atsižvelgti į pažeidimo sunkumą ir trukmę [11]. Nustatant baudas turi būti atsižvelgiama į Chartijoje numatytas pagrindines teises ir principus; o Reglamentas Nr. 1/2003 turėtų būti aiškinamas ir taikomas paisant šių principų [12].

9. Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnyje numatyta: „Teisingumo Teismas turi neribotą jurisdikciją peržiūrėti sprendimus, kuriais Komisija yra nustačiusi vienkartinę ar periodinę baudą. Jis gali panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę ar periodinę baudą“ [13].

5 — OL C 83, p. 2 (toliau – Chartija).

6 — Panaši garantija numatyta EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje.

7 — 51 straipsnio 1 dalis.

8 — 52 straipsnio 3 dalis.

9 — 2002 m. gruodžio 16 d. Reglamentas dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205, toliau – Reglamentas Nr. 1/2003). 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamentas Nr. 17, Pirmasis reglamentas, įgyvendinantis Sutarties [81] ir [82] straipsnius (OL 13, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3) (toliau – Reglamentas Nr. 17) panaikintas Reglamento Nr. 1/2003 43 straipsnio 1 dalimi. Komisija ginčijamo sprendimo 2.6 dalyje kaip paskirtų baudų teisinį pagrindą nurodė abu reglamentus. Atitinkamos Reglamento Nr. 17 nuostatos yra 15 straipsnio 2 dalis ir 17 straipsnis. Jų turinys atsispindi Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalyse ir Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnyje. Šioje išvadoje remsiuosi Reglamento Nr. 1/2003 nuostatomis, kurias reikėtų aiškinti kaip apimančias ir Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį bei 17 straipsnį, nes šios nuostatos nebuvo iš esmės pakeistos, kiek tai yra svarbu šiame apeliaciniame skunde iškeltiems klausimams.

10 — 23 straipsnio 2 dalis.

11 — 23 straipsnio 3 dalis.

12 — Reglamento Nr. 1/2003 37 konstatuojamoji dalis.

13 — Taip pat žr. SESV 261 straipsnį ir Reglamento Nr. 1/2003 33 konstatuojamąją dalį.

Baudų nustatymo metodo gairės

10. Bylos aplinkybių laikotarpiu taip pat buvo taikomos 1998 m. Komisijos gairės [14]. Remiantis jų preambule, pagrindinis baudos dydis buvo nustatomas sudedant už pažeidimo sunkumą ir trukmę nustatytas sumas. Paskui šis dydis gali būti sumažintas, jeigu yra lengvinančių aplinkybių, pvz., įmonė veiksmingai bendradarbiauja per procedūrą, kuriai netaikomas Pranešimas dėl bendradarbiavimo [15]. 1998 m. gairėse taip pat buvo pripažįstama, kad tam tikromis aplinkybėmis įmonė gali būti atleista nuo baudos [16].

Komisijos pranešimas dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose

11. Komisijos pranešimo dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose [17] įžanginėje dalyje buvo paaiškinta, kad jis susijęs su sunkiais konkurencijos taisyklių pažeidimais, pvz., kainų nustatymu, gamybos ar pardavimo kvotų nustatymu ir kartelių atliktu rinkos pasidalijimu. Komisija pažymėjo, kad kai kurios įmonės, dalyvavusios vykdant tokią neteisėtą veiklą, norėjo nutraukti savo dalyvavimą ir pranešti apie tokius susitarimus, bet nuo šio žingsnio jas sulaikė didelės baudos, kurios joms galėjo grėsti. Komisija manė, kad (tuometinei) Bendrijai buvo naudinga palankiai elgtis su įmonėmis, kurios su ja bendradarbiauja. Lemiamas indėlis pradėti tyrimą ar nustatyti pažeidimą galėtų suteikti pagrindą atleisti susijusią įmonę nuo bet kokios baudos, jei tenkinami tam tikri papildomi reikalavimai. Be to, vienai ar kelioms įmonėms bendradarbiaujant, Komisija gali sumažinti skirtą baudą. Bet koks baudos sumažinimas turi atspindėti faktinį įmonės indėlį kokybės ir laiko požiūriu Komisijai nustatant pažeidimą. Baudos galėjo būti sumažinamos tik toms įmonėms, kurios Komisijai pateikė įrodymų, reikšmingai papildančių Komisijos jau turimus įrodymus [18].

12. 2006 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo A dalis buvo pavadinta „Atleidimas nuo baudų“. 8 punkte nurodyta, kad Komisija atleistų įmonę nuo bet kokios baudos, kuri kitu atveju būtų paskirta, jeigu dėl įtariamo kartelio, turinčio poveikį Bendrijai, ši įmonė pirmoji pateiktų įrodymų, kurie, Komisijos nuomone: a) leistų jai priimti sprendimą atlikti tyrimą; arba b) galėtų leisti jai konstatuoti EB 81 straipsnio pažeidimą. Pagal B dalį įmonėms, neatitikusioms *atleidimo nuo baudos* sąlygų, bet kuri bauda, kuri kitu atveju galėjo būti paskirta, galėjo būti *sumažinta* [19].

13. Be minėtų reikalavimų, kad įmonė galėtų būti atleista nuo baudos, reikėjo įvykdyti pranešimo 11 punkte nustatytas kumuliacines sąlygas:

„a) jeigu įmonė be išlygų, be pertrūkio ir operatyviai bendradarbiauja su Komisija per administracines procedūras ir suteikia Komisijai visus turimus įrodymus arba įrodymus, kuriuos ji gali gauti, dėl įtariamo pažeidimo ir, pirmiausia, ji pasilieka Komisijos žinioje ir negaišdama atsako į bet kokį klausimą, kuris gali padėti nustatyti minėtus faktus;

b) įmonė nutraukia savo dalyvavimą darant įtariamą pažeidimą įrodymų pagal atitinkamai 8 dalies a arba 8 dalies b punktus pateikimo metu;

c) įmonė nevertė kitų įmonių dalyvauti neteisėtoje veikloje.“

14 — 1998 m. Komisijos baudų nustatymo remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi metodo gairės (OL C 9, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171, toliau – 1998 m. Komisijos gairės). Jos pakeistos pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo metodo gairėmis (OL C 210, p. 2).

15 — Žr. šios išvados 11–14 punktus.

16 — Žr. 4 dalį, kurioje nurodytas 1996 m. Pranešimas dėl bendradarbiavimo (žr. 17 išnašą).

17 — (OL C 45, p. 3; toliau – 2007 m. Pranešimas dėl bendradarbiavimo). Šiuo pranešimu panaikintas Komisijos pranešimas dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių bylose (OL C 207, p. 4) (toliau – 1996 m. Pranešimas dėl bendradarbiavimo). Aktualios redakcijos yra 2006 m. Komisijos pranešimas dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose (OL C 298, p. 17) (toliau – 2006 m. Pranešimas dėl bendradarbiavimo).

18 — Žr. 1–7 punktus.

19 — Žr. 20 punktą.

14. Prašymo atleisti nuo baudų pateikimo tvarka buvo išdėstyta 12–19 punktuose. Jeigu administracinės procedūros pabaigoje įmonė įvykdo 11 dalyje nurodytas sąlygas, Komisija gali ją atleisti nuo baudų galutiniu sprendimu. Jeigu bet kurioje administracinės procedūros stadijoje įmonė neatitinka reikalavimų, išdėstytų A arba B dalyse, vertinant pagal situaciją, ji gali netekti visų lengvatų [20].

Ginčijamas sprendimas ir jo aplinkybės

Kartelis

15. Skundžiamo sprendimo 2–20 punktuose išsamiai paaiškintos ginčijamo sprendimo aplinkybės.

16. Įvykių seką būtų galima trumpai apibūdinti taip. 2001 m. spalio 3, 4 ir 5 d. Komisija atliko patikrinimus *Fédération européenne des transformateurs de tabac* (toliau – *Fédération*) ir *Maison des métiers du tabac* būstinėse Briuselyje (Belgija). Tą pačią dieną *Fédération* visiems savo nariams, įskaitant *Associazione professionale trasformatori tabacchi italiani* (Italijos žaliavinio tabako perdirbėjų profesinė asociacija, toliau – APTI), faksu pranešė apie patikrinimus. Komisija tomis dienomis taip pat atliko patikrinimus trijų pagrindinių Ispanijos žaliavinio tabako perdirbėjų, dviejų Ispanijos tabako perdirbėjų ir dviejų Ispanijos žaliavinio tabako perdirbėjų ir augintojų asociacijų būstinėse.

17. 2002 m. vasario 19 d. Italijos žaliavinio tabako perdirbėja (ir APTI narė) *Deltafina* pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo pateikė Komisijai prašymą atleisti nuo baudų, o jeigu šis prašymas nebūtų patenkintas, – sumažinti baudos dydį pagal minėto pranešimo B dalį. Prašymas atleisti nuo baudos buvo susijęs su tariamu žaliavinio tabako perdirbėjų karteliu Italijos rinkoje. 2002 m. kovo 6 d. Komisija informavo *Deltafina*, kad jos prašymas atitinka 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 8 punkto b papunktyje išdėstytus reikalavimus ir kad pasibaigus administracinei procedūrai ji atleis *Deltafina* nuo baudos už bet kokį per Komisijos atliktą tyrimą nustatytą pažeidimą, susijusį su pateiktais įrodymais, jei *Deltafina* įvykdys visus minėto pranešimo 11 punkte išdėstytus reikalavimus. 2002 m. kovo 14 d. įvyko Komisijos tarnybų, *Deltafina* ir *Universal Corporation* atstovų susitikimas [21] siekiant išsamiau aptarti *Deltafina* ir Komisijos bendradarbiavimą (toliau – 2002 m. kovo 14 d. susitikimas). Per šį susitikimą buvo aptartas ir *Deltafina* prašymo atleisti nuo baudos konfidencialumo klausimas. 2002 m. kovo 19, 21, 25 ir 26 d. *Deltafina* pateikė Komisijai papildomos informacijos. 2002 m. kovo 22 d. įvyko *Deltafina* atstovų ir bylą nagrinėjančio Komisijos pareigūno pokalbis telefonu keliais klausimais, susijusiais su *Deltafina* bendradarbiavimu su Komisija.

18. 2002 m. balandžio 2 d. kviestinis *Universal* patarėjas teisės klausimais informavo *Standard Commercial Corp.* (toliau – SCC) ir *Dimon Inc.*, kurios yra atitinkamai *Transcatab SpA* (toliau – *Transcatab*) ir *Dimon Italia Srl* (toliau – *Dimon Italia*), dviejų Italijos žaliavinio tabako pirminio perdirbimo bendrovių patronuojančiosios bendrovės, kviestinius patarėjus teisės klausimais, kad *Deltafina* pateikė Komisijai prašymą atleisti nuo baudos dėl perdirbėjų kartelių Italijos tabako rinkoje. 2002 m. balandžio 4 d. rytą APTI biure buvo sušauktas susirinkimas (toliau – APTI susirinkimas). Per susirinkimą *Deltafina* pirmininkas dalyvaujantiems asmenims pranešė, kad *Deltafina* pradėjo bendradarbiauti su Komisija pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo. Tą 2002 m. balandžio 4 d. popietę *Dimon Italia* ir *Transcatab*, kurių atstovai dalyvavo APTI susirinkime, taip pat pateikė prašymus taikyti joms palankų vertinimą pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo.

20 — Žr. 30 punktą.

21 — *Deltafina* patronuojančioji bendrovė (toliau – *Universal*).

19. 2004 m. vasario 25 d. Komisija pateikė pranešimą apie kaltinimus. Per 2004 m. birželio 22 d. bylą nagrinėjančio pareigūno surengtą žodinį nagrinėjimą, kuriame dalyvavo *Deltafina*, *Dimon Italia* atstovas atkreipė Komisijos dėmesį į du bylos dokumentus, kuriuose buvo apibendrintas APTI susitikime padarytas *Deltafina* pirmininko pareiškimas. 2004 m. gruodžio 21 d. Komisija priėmė pranešimo apie kaltinimus papildymą (toliau – papildymas), kuriuo informavo *Deltafina* ir kitas nagrinėjamas įmones apie ketinimą netaikyti *Deltafina* atleidimo nuo baudų dėl to, kad ji pažeidė 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktyje nustatytą pareigą bendradarbiauti.

Ginčijamas sprendimas ir baudos nustatymas

20. 2005 m. spalio 20 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą. Jo 1 straipsnyje nurodyta, kad *Deltafina* ir *Universal* pažeidė EB 81 straipsnio 1 dalį nurodytais laikotarpiais [22], nes sudarė susitarimus ir (arba) vykdė suderintą veiklą Italijos žaliavinio tabako sektoriuje. Pagal ginčijamo sprendimo 2 straipsnį *Deltafina* ir *Universal* buvo solidariai skirta 30 000 000 EUR bauda.

21. Nustatant pagrindinės baudos dydį buvo atsižvelgta į visas reikšmingas aplinkybes pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalį. Komisija išnagrinėjo visų pirma: i) pažeidimo sunkumą; ii) labai sunkų konkurencijos taisyklių pažeidimo pobūdį; iii) konkrečią kiekvienos įmonės rinkos dalį (*Deltafina* buvo didžiausia pirkėja atitinkamoje žaliavinio tabako rinkoje); iv) tai, kad *Deltafina* priklausė daugiašalei grupei, atstovaujančiai pasaulio didžiausiems tabako prekybininkams (pradinės baudos dydžiui dėl atgrasomojo poveikio pritaikytas daugiklis 1,5); ir v) pažeidimo trukmę (paskui šis baudos dydis padidintas 60 %).

22. Kaip į *Deltafina* palankią lengvinančią aplinkybę Komisija atsižvelgė į jos veiksmingą bendradarbiavimą per procedūrą netaikant 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo. Pagrindinis baudos dydis buvo sumažintas dėl dviejų priežasčių. *Deltafina* buvo pirmoji įmonė, paprašiusi taikyti 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo, ir pirmoji, kurią Komisija su išlygomis atleido nuo baudos; be to, *Deltafina* nuo pat pradžių reikšmingai prisidėjo prie Komisijos tyrimo ir tai darė per visą procedūrą, išskyrus faktines aplinkybes, kurios buvo pagrindas netaikyti galutinio atleidimo nuo baudų.

23. Komisija atsisakė taikyti atleidimą nuo baudų, nes manė, kad *Deltafina* neįvykdė 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunkčio sąlygų. Nors *Deltafina* žinojo, kad Komisija 2002 m. balandžio 18–20 d. ketina atlikti tyrimus vietoje, 2002 m. balandžio 4 d. *Deltafina* pirmininkas prieš atliekant šiuos du tyrimus savanoriškai pranešė savo dviem pagrindiniams konkurentams apie pateiktą prašymą atleisti nuo baudos. *Deltafina* elgesys neabejotinai galėjo pakenkti Komisijos patikrinimų rezultatui, o *Deltafina* tai žinojo arba bent turėjo žinoti, visų pirma todėl, kad Komisija konkrečiai pranešė jai apie numatomus patikrinimus ir prašė jos laikyti savo prašymą atleisti nuo baudos paslaptyje, kad nebūtų pakenkta patikrinimų rezultatui. Šiuo atžvilgiu nei per 2002 m. kovo 14 d. susitikimą vykusios diskusijos, nei paskesnis Komisijos elgesys nerodė, kad ji pripažino, jog *Deltafina* neišvengiamai atskleis savo konkurentams savo prašymą taikyti 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo.

24. Komisija pripažino praktinius sunkumus, kurių *Deltafina* patirtų nuslėpusi savo pranešimą atleisti nuo baudos, ir tai, kad jeigu *Deltafina* privalėtų atskleisti šį prašymą savo konkurentams, labai tikėtina, kad paskesni patikrinimai nebebūtų atliekami. Tačiau *Deltafina* APTI susitikime savo prašymą atleisti nuo baudos atskleidė savanoriškai ir neapgalvotai. Tai, kad *Deltafina* niekada Komisijai nepranešė, jog taip padarė, parodė, kad ji nesitikėjo, jog Komisija pritars jos elgesiui. Be to, *Universal* taip pat skubiai nepranešė Komisijai apie 2002 m. balandžio 2 d. jos kviestinio patarėjo teisės klausimais atskleistą informaciją.

22 — Pažeidimas truko nuo 1995 m. rugsėjo 29 d. iki 2002 m. vasario 19 d.

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

25. Pirmojoje instancijoje *Deltafina* Bendrojo Teismo prašė:

— panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsniu jai skirtą baudą,

— nepatenkinus šio reikalavimo, sumažinti tą baudą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

26. *Deltafina* pateikė septynis teisinius pagrindus. Pirmuosiuose trijuose pagrindiniuose pagrinduose, kuriais siekė panaikinti ginčijamą sprendimą, *Deltafina* teigė, kad Komisija padarė tris akivaizdžias klaidas: i) atsisakė taikyti atleidimą nuo baudų remdamasi neteisinga faktine prielaida; ii) manė, kad *Deltafina* pažeidė 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktyje nustatytą pareigą bendradarbiauti; ir iii) teigė, kad *Deltafina*, atskleidusi savo prašymą atleisti nuo baudos, pakenkė tyrimui. Ketvirtajame pagrinde *Deltafina* teigė, kad buvo pažeisti teisėtų lūkesčių apsaugos, gero administravimo ir proporcingumo principai. *Deltafina* pateikė dar tris subsidiarius pagrindus, kuriais siekė baudos dydžio sumažinimo. Penktajame pagrinde ji teigė, kad dėl pernelyg didelės pradinės baudos pažeistas proporcingumo principas. Šeštasis pagrindas susijęs su tariama klaida, padaryta Komisijai nusprendus, kad *Universal* yra solidariai atsakinga už *Deltafina* veiksmus, ir dėl tos priežasties pastarajai skyrus pernelyg didelę baudą. Septintasis pagrindas susiję su klaidingu lengvinančių aplinkybių vertinimu. Vėliau *Deltafina* atsiėmė šeštąjį pagrindą.

27. Per posėdį Bendrajame Teisme *Deltafina* pirmą kartą mėgino teigti, kad Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą, nes ir *Deltafina*, ir *Dimon Italia* skirtas baudas sumažino 50 %. Bendrasis Teismas nusprendė, kad pagal jo Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį šis pagrindas yra nepriimtinas.

28. 2011 m. rugsėjo 9 d. sprendimu Bendrasis Teismas atmetė visą ieškinį ir priteisė *Deltafina* apmokėti bylinėjimosi išlaidas.

Apeliacinis skundas ir procesas Teisingumo Teisme

29. *Deltafina* pateikia keturis apeliacinio skundo pagrindus, kuriuos galima apibendrinti taip. Pirma, Bendrasis Teismas suklydo, nes nenusprendė, ar, atsižvelgiant į 2002 m. kovo 14 d. susitikime nustatytas „pagrindines taisykles“ [23], Komisija turėjo teisę pripažinti, kad *Deltafina* pažeidė jai tenkančią pareigą bendradarbiauti, kai APTI susitikime atskleidė savo prašymą atleisti ją nuo baudos. Taip Bendrasis Teismas vietoj šalių *ex post* apibrėžė *Deltafina* pareigos bendradarbiauti sąlygas, taigi pažeidė *Deltafina* teisę į gynybą.

30. Antra, Bendrasis Teismas tinkamai ir teisingai nenustatė faktinių aplinkybių ir nesilaikė pagrindinių įrodymų rinkimo taisyklių, nes išklausė du 2002 m. kovo 14 d. susitikimo dėl pagrindinių taisyklių dalyvius po neva neoficialios, taigi ydingos, procedūros ir neatsižvelgė į savo Procedūros reglamente nustatytas garantijas.

31. Trečia, Bendrasis Teismas neišnagrinėjo bylos per kuo trumpesnį laiką. Procesas Bendrajame Teisme truko per ilgai – 5 metus ir 8 mėnesius, o nuo rašytinės proceso dalies užbaigimo iki sprendimo pradėti žodinę proceso dalį praėjo 43 mėnesiai.

23 — „Pagrindinės taisyklės“, arba „žaidimo taisyklės“, reiškia tariamo *Deltafina* ir Komisijos susitarimo taisykles (žr. šios išvados 62 punktą).

32. Ketvirta, Bendrasis Teismas pagal savo neribotą jurisdikciją neteisėtai atsisakė priimti sprendimą dėl *Deltafina* argumento, kuris pirmą kartą pateiktas per posėdį, kad Komisijos skirta bauda yra neproporcinga ir diskriminacinė, nes Komisija vienodai sumažino ir *Deltafina*, ir *Dimon Italia* skirtą baudą, nepaisant to, kad jų atitinkamas indėlis į Komisijos tyrimą, kurį atlikus konstatuotas pažeidimas, iš esmės skyrėsi.

33. Bylos nagrinėjimas Teisingumo Teisme buvo sustabdytas po 2012 m. lapkričio 13 d. posėdžio, kol didžioji kolegija priims sprendimą bylose *Gascogne Sack Deutschland prieš Komisiją*[24], *Kendrion prieš Komisiją*[25] ir *Groupe Gascogne prieš Komisiją*[26] . Tose bylose Teisingumo Teismas iš naujo įvertino savo praktiką, susijusią su kaltinimais apeliaciniame skunde, kad Bendrasis Teismas neišnagrinėjo bylos per kuo trumpesnį laiką. Sprendimai tose bylose priimti 2013 m. lapkričio 26 d. Atitinkamai atidėta ir ši išvada, kad būtų galima į tuos sprendimus atsižvelgti.

Trečiasis pagrindas. Bylos neišnagrinėjimas per kuo trumpesnį terminą

34. Pirmiausia reikėtų išnagrinėti trečiąjį *Deltafina* apeliacinio skundo pagrindą, nes jis visiškai skiriasi nuo klausimų dėl esmės, iškeltų pirmajame, antrajame ir ketvirtajame pagrinduose.

Argumentų santrauka

35. *Deltafina* teigia, kad, neišnagrinėjęs bylos per kuo trumpesnį laiką, Bendrasis Teismas pažeidė Chartijos 42 ir 47 straipsnius. Todėl *Deltafina* prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą sprendimą, o nepatenkinus šio reikalavimo – iš esmės sumažinti jos baudą.

36. Palyginti su tuo, kiek laiko buvo nagrinėjama sudėtingesnė byla *Baustahlgewebe prieš Komisiją*[27], kurioje Teisingumo Teismas pripažino, kad 5 metai ir 6 mėnesiai buvo per ilgas terminas (nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki žodinės proceso dalies pradžios praėjo 32 mėnesiai), aišku, kad šioje byloje procesas Bendrajame Teisme truko pernelyg ilgai. Šiuo atveju procesas truko 5 metus ir 8 mėnesius, o nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki sprendimo pradėti žodinę proceso dalį praėjo 43 mėnesiai. *Deltafina* neprisidėjo prie šio proceso trukmės. Nors tiesa tai, kad galutinis dubliko pateikimo terminas buvo sustabdytas nuo 2006 m. liepos 6 d. iki 2006 m. spalio 16 d., *Deltafina* paprašius Bendrojo Teismo įpareigoti Komisiją pateikti dokumentą, *Deltafina* pateikė dubliką per nustatytą terminą. Byla yra svarbi *Deltafina* dėl dviejų priežasčių. Pirma, skirta bauda yra didelė. Antra, ji susijusi su principiniu klausimu, būtent, ar įmonė, prašiusi atleisti nuo baudos, gali teisėtai sudaryti susitarimą su Komisija dėl to, kaip jai reikėtų vykdyti pareigą bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo.

37. Komisija teigia, kad *Deltafina* pagrindas yra nepagrįstas. Pirma, Komisija nesutinka su *Deltafina* pateiktu bylos trukmės apskaičiavimu. Ji mano, kad procesas truko 5 metus, 3 mėnesius ir 8 dienas (trumpiau nei procesas byloje *Baustahlgewebe*). *Deltafina* paprašius pratęsti dubliko pateikimo terminą, procesas pailgėjo 4 mėnesiais ir 12 dienų. Antra, pagal nusistovėjusią teismo praktiką vertinant, ar bylos nagrinėjimas užsitęsė pernelyg ilgai, reikia atsižvelgti į konkrečias bylos aplinkybes. *Deltafina* dalyvavo sudėtingame kartelyje, dėl kurio buvo padaryta susijusių pažeidimų serija, kai

24 — 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimas (C-40/12 P) (toliau – Sprendimas *Gascogne Sack Deutschland*).

25 — 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimas (C-50/12 P) (toliau – Sprendimas *Kendrion*).

26 — 2013 m. lapkričio 26 d. sprendimas (C-58/12 P) (toliau – Sprendimas *Groupe Gascogne*).

27 — 1998 m. gruodžio 17 d. sprendimas (C-185/95 P, Rink. p. I-8417) (toliau – Sprendimas *Baustahlgewebe*).

atitinkamos įmonės prašė panaikinti tą patį Komisijos sprendimą [28]. Tos bylos buvo nagrinėjamos trim skirtingomis kalbomis (anglų, italų ir ispanų). Be to, *Deltafina* atveju reikėjo nagrinėti sudėtingas faktines ir teisines aplinkybes. Todėl proceso Bendrajame Teisme trukmės nereikėtų laikyti pernelyg ilga. Trečia, net jeigu Teisingumo Teismas ir pripažintų, kad byla Bendrajame Teisme nagrinėta pernelyg ilgai, ginčijamas sprendimas neturėtų būti panaikintas dėl šios aplinkybės.

Vertinimas

38. Pirma, kaip yra nurodęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, jeigu byla neišnagrinėjama per kuo trumpesnį laiką, tai dėl šio procedūrinio pažeidimo, reiškiančio pagrindinės teisės pažeidimą, atitinkama šalis turi turėti teisę į veiksmingą teisių gynimo priemonę, suteikiant jai atitinkamą žalos atlyginimą [29].

39. Antra, jeigu nėra įrodymų, kad pernelyg ilga proceso Bendrajame Teisme trukmė turėjo įtakos šio proceso baigčiai, bylos neišnagrinėjimas per kuo trumpesnį laiką negali būti pagrindas panaikinti skundžiamą sprendimą [30]. Taip yra todėl, kad jeigu bylos neišnagrinėjimas per kuo trumpesnį laiką neturėjo poveikio ginčo baigčiai, skundžiamo sprendimo panaikinimas neatitaisys Bendrojo Teismo padaryto veiksmingos teisminės gynybos principo pažeidimo [31].

40. Trečia, šioje byloje *Deltafina* Teisingumo Teismui nepateikė jokių įrodymų, iš kurių būtų galima spręsti, jog tai, kad Bendrasis Teismas pernelyg ilgai nagrinėjo bylą, galėjo turėti įtakos jos baigčiai.

41. Ketvirta, atsižvelgiant į poreikį užtikrinti Europos Sąjungos konkurencijos taisyklių laikymąsi, Teisingumo Teismas negali leisti apeliantei iš naujo kelti klausimo dėl galiojimo ar baudos dydžio remdamasis vien tuo, kad byla neišnagrinėta per kuo trumpesnį laiką, jeigu visi jos pagrindai dėl Bendrojo Teismo išvadų, susijusių su šios baudos dydžiu ir elgesiu, už kurį ji skirta, buvo atmesti [32]. Dėl toliau 72–100 punktuose nurodytų priežasčių (pirmas apeliacinio skundo pagrindas), 109–120 punktuose (antras apeliacinio skundo pagrindas) ir 125–129 punktuose (ketvirtas apeliacinio skundo pagrindas), darau išvadą, kad *Deltafina* šiame skunde pateiktus pagrindinius kaltinimus reikia atmesti.

42. Remiantis tuo darytina išvada, kad trečiasis *Deltafina* apeliacinio skundo pagrindas negali lemti skundžiamo sprendimo panaikinimo.

43. Kadangi *Deltafina* prašo sumažinti skirtą baudą, siekiant atsižvelgti į jai dėl pernelyg ilgos proceso Bendrajame Teisme trukmės sukeltus finansinius padarinius, reikia turėti omenyje, kad pirmą kartą susidūręs su panašiu atveju byloje *Baustahlgewebe*, Teisingumo Teismas patenkino šį prašymą ir sumažino baudą proceso ekonomijos sumetimais ir siekdamas užtikrinti nedelsiamą bei veiksmingą

28 — Ispanijos žaliavinio tabako sektoriaus bylos: 2010 m. spalio 27 d. Sprendimas *Alliance One International ir kt. prieš Komisiją* (T-24/05, Rink. p. II-5329); 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas *Deltafina prieš Komisiją* (T-29/05, Rink. p. II-4077); 2011 m. vasario 3 d. Sprendimas *Cetarsa prieš Komisiją* (T-33/05); 2011 m. kovo 8 d. Sprendimas *World Wide Tobacco España prieš Komisiją* (T-37/05) ir 2011 m. spalio 12 d. Sprendimas *Alliance One International prieš Komisiją* (T-41/05, Rink. p. II-7101). Su Italijos žaliavinio tabako sektoriumi buvo susijusios šešios bylos, įskaitant *Deltafina* bylą, o kitos bylos buvo tokios: 2011 m. spalio 5 d. Sprendimas *Romana Tabacchi prieš Komisiją* (T-11/06, Rink. p. II-6681); 2011 m. spalio 5 d. Sprendimas *Mindo prieš Komisiją* (T-19/06, Rink. p. II-6795); 2011 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Alliance One International prieš Komisiją* (T-25/06, Rink. p. II-5741); 2010 m. rugsėjo 1 d. Nutartis byloje *Universal prieš Komisiją* (T-34/06) ir 2011 m. spalio 5 d. Sprendimas *Transcatab prieš Komisiją* (T-39/06, Rink. p. II-6831).

29 — Sprendimo *Kudła prieš Lenkiją* [DK], Nr. 30210/96, 156 ir 157 punktai, EŽTT 2000-XI.

30 — 24 išnašoje nurodyto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 81 punktas ir jame nurodyta teismo praktika. Teisingumo Teismo motyvavimas bylos išnagrinėjimo per kuo trumpesnį laiką klausimu išsamiai pateiktas Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 80–103 punktuose, 25 išnašoje nurodyto Sprendimo *Kendrion* 77–108 punktuose ir 26 išnašoje nurodyto Sprendimo *Groupe Gascogne* 66–97 punktuose. Šį klausimą nagrinėjau savo išvados byloje *Gascogne Sack Deutschland* 128–141 punktuose, išvados byloje *Kendrion* 113–134 punktuose, o gerokai plačiau – išvados byloje *Groupe Gascogne* 70–150 punktuose. Patogumo dėlei ir kad nesikartočiau, šioje byloje daugiausia remsiuosi Sprendimu *Gascogne Sack Deutschland*.

31 — 24 išnašoje nurodyto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 82 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

32 — 24 išnašoje minėto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 84 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

teisių gynimo priemonę esant procedūriniam pažeidimui [33]. Tačiau vėliau nagrinėtoje byloje *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland prieš Komisiją* [34], kurioje Komisija konstatavo piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, bet neskyrė baudos, Teisingumo Teismas pripažino, kad tai, jog Bendrasis Teismas neišnagrinėjo bylos per kuo trumpesnį laiką, galėjo būti pagrindas reikalauti žalos atlyginimo.

44. *Deltafina* nenurodė, ar jos reikalavimas grindžiamas byla *Baustahlgewebe*, ar ji siekia žalos atlyginimo; be to, ji nenurodė, ar patyrė piniginių nuostolių, o jeigu patyrė, tai kokie jie. Man atrodo, kad *Deltafina* apeliacinis skundas netiesiogiai grindžiamas Teisingumo Teismo pozicija byloje *Baustahlgewebe*, ir nėra pateiktas kaip atskiras reikalavimas atlyginti turtinę ir (arba) neturtinę žalą. Laikotarpiu nuo žodinės proceso dalies sustabdymo iki atnaujinimo Teisingumo Teismas patvirtino, kad Europos Sąjungai pagal SESV 268 straipsnį ir SESV 340 straipsnio antrą pastraipą pateiktas reikalavimas atlyginti žalą yra veiksminga visuotinai taikoma teisių gynimo priemonė siekiant įrodyti tokį pažeidimą ir už jį nubausti [35]. Todėl *Deltafina* reikalavimą reikia atmesti tiek, kiek jis grindžiamas Sprendimu *Baustahlgewebe*. Jeigu *Deltafina* nori pateikti reikalavimą atlyginti žalą, tai reikia padaryti Bendrajame Teisme [36].

45. Kalbant apie kriterijus, taikomus vertinant, ar Bendrasis Teismas išnagrinėjo bylą per kuo trumpesnį laiką, pažymėtina, kad šį klausimą reikia įvertinti atsižvelgiant į kiekvienai bylai būdingas aplinkybes, pvz., jos sudėtingumą ir šalių elgesį [37]. Atitinkamų kriterijų sąrašas nėra išsamus, o laikotarpio pagrįstumui įvertinti nereikia sistemiškai nagrinėti bylos aplinkybių, atsižvelgiant į kiekvieną veiksnį, jeigu bylos trukmė atrodo pagrįsta atsižvelgiant į kurį nors vieną iš jų. Taigi bylos sudėtingumas arba vilkinimu pasižymintis ieškovo elgesys gali būti laikomas pateisinančiu terminą, kuris iš pirmo žvilgsnio atrodo per ilgas [38].

46. Taikydama minėtus principus šiai bylai, 2006 m. sausio 19 d. *Deltafina* pareiškė ieškinį dėl panaikinimo. 2006 m. birželio 26 d. *Deltafina* paprašė Bendrojo Teismo, kad šis Komisijai nurodytų pateikti visą dokumentą, pridėtą prie atsiliepimo į ieškinį. 2006 m. lapkričio 22 d. laišku Bendrojo Teismo kanceliarija *Deltafina* pranešė, kad jos prašymas atmestas. *Deltafina* teigimu, rašytinė proceso dalis buvo baigta 2007 m. vasario 26 d. Žodinis bylos nagrinėjimas prasidėjo 2010 m. rugsėjo 29 d., o sprendimas priimtas 2011 m. rugsėjo 9 d.

47. Bendra proceso pirmojoje instancijoje trukmė buvo maždaug 5 metai ir 8 mėnesiai, o nuo rašytinės proceso dalies pabaigos iki posėdžio praėjo maždaug 43 mėnesiai. Proceso Bendrajame Teisme trukmės negalima pateisinti jokiomis ypatingomis *Deltafina* bylos aplinkybėmis. Laikotarpio nuo rašytinės ir žodinės proceso dalies trukmės negalima paaiškinti bylos sudėtingumu, šalių elgesiu ar kokiais nors vėlesniais procesiniais nesklandumais. Visų pirma *Deltafina* prašymas įpareigoti pateikti Komisijos turimą dokumentą neturėjo jokio poveikio akivaizdžiam neveikimo laikotarpiui nuo rašytinės proceso dalies užbaigimo iki žodinės proceso dalies pradėjimo. Teisingumo Teismui nepateikta jokios informacijos, kuria būtų paaiškintas ar pagrįstas šis laikotarpis.

48. Konkrečiau kalbant apie ginčo sudėtingumą, aišku, kad nors pagrindus, kuriais remtasi, reikėjo išsamiai išnagrinėti, jie nekėlė jokių išskirtinių sunkumų. Nors iš tikrųjų daug ginčijamo sprendimo adresatų pateikė Bendrajam Teismui ieškinius dėl sprendimo panaikinimo, ši aplinkybė nereiškė, kad buvo neįmanoma patikrinti bylos medžiagos ir pasirengti žodinei proceso daliai trumpiau nei per 3 metus ir 7 mėnesius. Reikėtų pažymėti, kad per tą laiką Bendrasis Teismas nesiėmė jokių proceso organizavimo priemonių, kuriomis procesas būtų laikinai sustabdytas ar uždelstas.

33 — 24 išnašoje minėto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 86 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

34 — 2009 m. liepos 16 d. sprendimas (C-385/07 P, Rink. p. I-6155, toliau – Sprendimas *Der Grüne Punkt*).

35 — 24 išnašoje minėto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 88 ir 89 punktai.

36 — 24 išnašoje minėto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 90 punktas.

37 — 24 išnašoje minėto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 91 punktas. Žr. 26 išnašoje minėtos mano išvados byloje *Groupe Gascogne* 91–94 punktus.

38 — 24 išnašoje minėto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 92 punktas.

49. Dėl šių faktinių aplinkybių darau išvadą, kad procesu Bendrajame Teisme pažeista Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa ir kad Bendrasis Teismas neišnagrinėjo bylos per kuo trumpesnį laiką. Tai yra pakankamai sunkus teisės normos, kuria asmenims siekiama suteikti teises, pažeidimas [39]; dėl to *Deltafina* gali pareikšti atskirą ieškinį dėl žalos atlyginimo, jeigu ji to pageidautų.

50. Tačiau dėl to, kad *Deltafina* reikalavimas negali lemti skundžiamo sprendimo panaikinimo, trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą reikėtų atmesti kaip nepagrįstą.

Pirmasis ir antrasis pagrindai. Atitinkamų skundžiamo sprendimo ištraukų santrauka

51. Pirmiausia Bendrasis Teismas iš pradžių išdėstė savo poziciją skundžiamo sprendimo 102–148 punktuose. Bendradarbiavimo programa siekiama palankiai vertinti per slaptų kartelių tyrimą su Komisija bendradarbiaujančias įmones. Taigi šia programa siekiama ištirti veiksmus, laikomus pačiais sunkiausiais konkurencijos taisyklių pažeidimais, už juos nubausti ir nuo jų atgrasyti. Bendradarbiavimo programa grindžiama Komisijos ir įmonių, nusprendusių bendradarbiauti su ja, susitarimu. Pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo Komisija gali atleisti nuo baudų pirmąją atliekant tyrimą bendradarbiavusią įmonę ir sumažinti baudas vėliau pradėjusioms bendradarbiauti įmonėms. Šiuo atžvilgiu pagal bendradarbiavimo programos logiką tik vienas iš kartelio dalyvių gali būti atleistas nuo baudų, nes kartelių viduje siekiama sukurti netikrumą ir taip skatinti apie juos pranešti Komisijai. Kartelio dalyviai žino, kad tik vienas iš jų gali būti atleistas nuo baudos, pranešdamas apie kitus pažeidimo dalyvius ir taip sukeldamas jiems grėsmę gauti baudas [40].

52. Iš 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo darytina išvada, kad įmonės atleidimo nuo baudos procedūrą sudaro trys atskiri etapai: i) atleisti nuo baudos prašanti įmonė kreipiasi į Komisiją ir pateikia jai tariamo kartelio, turinčio įtaką konkurencijai Europos Sąjungoje, įrodymų; ii) tada Komisija įvertina šiuos įrodymus pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 8 punkto a arba b papunkčius (kai taikytina), o jeigu ši įmonė yra pirmoji informatorė, įvykdžiusi šias sąlygas, Komisija gali raštu (su išlygomis) atleisti ją nuo baudų; iii) pasibaigus administracinei procedūrai, kai priimamas galutinis sprendimas, Komisija sprendžia, ar galutinai atleisti nuo baudų. Ji gali tai padaryti tik jeigu nagrinėjama įmonė per visą administracinę procedūrą ir iki galutinio sprendimo priėmimo įvykdė tris kumuliacines 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a–c papunkčiuose nurodytas sąlygas [41].

53. Dėl pareigos bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo apimties Bendrasis Teismas nurodė, kad iš 11 punkto a papunkčio faktinės formuluotės, visų pirma iš teiginio, kad atitinkamos įmonės bendradarbiavimas turi būti „be išlygų, be pertrūkio ir operatyvus“, darytina išvada, kad ši pareiga yra labai bendra, jos parametrai tiksliai neapibrėžti, o tikslią pareigos apimtį galima suprasti tik atsižvelgiant į bendradarbiavimo programą. Bendrasis Teismas manė, kad žodis „be išlygų“ reiškia, kad toks bendradarbiavimas turi būti išsamus, absoliutus ir besąlyginis, kad galutiniu sprendimu galėtų būti atleista nuo baudos. „Be pertrūkio“ ir „operatyvus“ reiškia, kad įmonės bendradarbiavimas turi atitikti dvi sąlygas: i) jis turi trukti per visą administracinę procedūrą; ir ii) jis turi būti neatidėliojamas [42].

39 — 24 išnašoje nurodyto Sprendimo *Gascogne Sack Deutschland* 102 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

40 — 103–110 punktai.

41 — 111–115 punktai.

42 — 124–126 punktai.

54. Bendrasis Teismas paaiškino, kad pagal bendradarbiavimo sistemą „bendradarbiavimas“ reiškia tikrą ir išsamų bendradarbiavimą. Iš nusistovėjusios teismų praktikos darytina išvada, kad baudos sumažinimas remiantis pranešimu dėl bendradarbiavimo visų pirma gali būti pateisinamas tik tuomet, jei pateikta informacija ir apskritai suinteresuotosios įmonės elgesys gali būti šiuo atžvilgiu laikomi tikro jos bendradarbiavimo įrodymu [43]. Bendrasis Teismas nurodė, kad šis argumentas taikomas *a fortiori* reikalaujamam bendradarbiavimui, kad būtų galima pagrįsti atleidimo nuo baudos taikymą, nes atleidimas nuo baudos reiškia dar palankesnį požiūrį nei paprastas baudos sumažinimas [44].

55. Bendrasis Teismas nurodė ir tai, kad jeigu įmonė pateikė neišsamias ar netikslias faktines aplinkybes, jos elgesio negalima laikyti rodančiu siekį iš tikrųjų bendradarbiauti, kaip tai suprantama minėtoje teismų praktikoje [45]. Taigi, jeigu įmonė nori būti atleista nuo baudos, ji negali Komisijai nepranešti reikšmingų faktinių aplinkybių, apie kurias žinojo ir kurios net ir potencialiai galėjo paveikti administracinės procedūros eigą ir Komisijos tyrimo veiksmingumą. Tai, ar įmonės elgesys rodė siekį iš tikrųjų bendradarbiauti, galima įvertinti tik atsižvelgus į šio elgesio metu buvusias aplinkybes. Todėl *ex post facto* išvada, kad elgesys, kuriuo pažeista pareiga bendradarbiauti, neturėjo jokio neigiamo poveikio Komisijos tyrimui, negalima remtis siekiant šį elgesį pateisinti [46].

56. Tokiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas nustatė tokius faktus.

57. Pirma, *Deltafina* nepranešė Komisijai apie tyrimui reikšmingas aplinkybes, t. y. kad jos pirmininkas per 2002 m. balandžio 4 d. APTI susirinkimą atskleidė, kad *Deltafina* paprašė atleisti ją nuo baudos ir kad 2002 m. balandžio 2 d. *Universal* patarėjas teisės klausimais panašią informaciją atskleidė kai kurių jos konkurentų patronuojančiosioms įmonėms. Antra, Komisija apie šias aplinkybes, kurios buvo reikšmingos jos tyrimui, nežinojo dvejus metus. Trečia, iš ginčijamo sprendimo ir iš bylos medžiagos taip pat buvo aišku, kad *Deltafina* ir Komisijos tarnyboms palaikant ryšius pagal bendradarbiavimo programą, visų pirma per 2002 m. kovo 14 d. susitikimą, šalys aiškiai aptarė *Deltafina* prašymo atleisti nuo baudos išlaikymo paslaptyje klausimą, kad nebūtų įspėti konkurentai ir nebūtų pakenkta patikrinimų veiksmingumui. Visų pirma buvo aišku, kad Komisija aiškiai paprašė *Deltafina* laikyti prašymą atleisti nuo baudos paslaptyje, nes ji ketino atlikti tokius patikrinimus. Taigi *Deltafina* žinojo, kad Komisija bet kokį prašymo atleisti nuo baudos atskleidimą laikė reikšminga aplinkybe, kuri galėjo bent potencialiai paveikti tinkamą tyrimo eigą. Ketvirta, *Deltafina* negalėjo teigti nežinojusi, kad prašymo atleisti nuo baudos konfidencialumo išsaugojimas laikomas svarbiu tyrimo sėkmės veiksniu [47].

58. Bendrasis Teismas nusprendė, jog tokiomis aplinkybėmis norėdama savo elgesiu įrodyti, kad tikrai nori bendradarbiauti, *Deltafina* turėjo skubiai informuoti Komisiją apie tai, kad buvo atskleistas jos prašymas atleisti nuo baudos [48].

59. Bendrasis Teismas atmetė *Deltafina* teiginį, kad Komisija žinojo, jog *Deltafina* 2002 m. balandžio 4 d. sušauktame APTI susirinkime pasakys kitiems kartelio dalyviams apie savo prašymą atleisti nuo baudos. Bendrasis Teismas konstatavo, kad dėl to, jog Komisija nežinojo, kad *Deltafina* ketina savanoriškai atskleisti šią informaciją, ji negalėjo iš anksto sutikti su tokiu informacijos atskleidimu ar duoti jam leidimą [49].

43 — 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją* (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425) 395 punktas (toliau – Sprendimas *Dansk Rørindustri*); 2006 m. birželio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš SGL Carbon* (C-301/04 P, Rink. p. I-5915) 68 punktas (toliau – Sprendimas *SGL Carbon*) ir 2009 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Erste Group Bank ir kt. prieš Komisiją* (C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ir C-137/07 P, Rink. p. I-8681) 281 punktas (toliau – Sprendimas *Erste Group Bank*), susijęs su 1996 m. Pranešimu dėl bendradarbiavimo.

44 — 127–130 punktai.

45 — Šiuo klausimu žr. 43 išnašoje nurodytų sprendimų: *Dansk Rørindustri* 397 punktą; *SGL Carbon* 69 punktą ir *Erste Group Bank* 283 punktą.

46 — 131–134 punktai.

47 — 135–146 punktai.

48 — 147–149 punktai.

49 — 151–153 punktai.

60. Tuomet Bendrasis Teismas svarstė konkrečius *Deltafina* argumentus, kuriais kaltinama dėl klaidų, lemiančių ginčijamo sprendimo neteisėtumą, visų pirma susijusius su tariamu susitarimu dėl „pagrindinių taisyklių“. Bendrasis Teismas atmetė *Deltafina* argumentą, kad iš ginčijamo sprendimo ar bylos dokumentų matyti, jog *Deltafina* aiškiai ir išsamiai informavo Komisiją prieš APTI susirinkimą, kad per jį savanoriškai praneš apie pateiktą prašymą atleisti nuo baudos. Taigi nei Komisijos tarnybų parengtame 2002 m. kovo 14 d. susitikimo protokole, nei vieno iš *Universal* atstovų užrašuose iš to susitikimo nepaminėta, kad *Deltafina* aiškiai įspėjo Komisiją atskleisianti tokią informaciją. Iš *Universal* atstovo parengtų užrašų matyti, jog *Deltafina* tik pažymėjo, kad jai bus sunku išlaikyti informaciją apie pateiktą prašymą atleisti nuo baudos paslaptyje, nes per netrukus įvyksiantį APTI susirinkimą pasikeitęs jos elgesys, palyginti su elgesiu per ankstesnius susitikimus, gali sukelti konkurentams įtarimų, kad ji pateikė prašymą atleisti nuo baudos. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad atsakydama į per posėdį pateiktą klausimą *Deltafina* pati iš esmės pripažino, kad per 2002 m. kovo 14 d. susitikimą su Komisijos tarnybomis ji aiškiai neinformavo jų, kad per 2002 m. balandžio 4 d. APTI susirinkimą žada savanoriškai atskleisti informaciją apie pateiktą prašymą atleisti nuo baudos. Be to, nė viename prie bylos pridėtame dokumente nenurodyta, kad *Deltafina* kokia nors kita proga iš anksto ir aiškiai įspėjo Komisiją, jog savanoriškai atskleis šią informaciją [50].

61. Visų pirma Bendrasis Teismas nagrinėjo atskirus byloje esančius *Deltafina* atstovų ir Komisijos tarnybų užrašus, susijusius su 2002 m. kovo 22 d. telefono pokalbiu (tarp *Deltafina* atstovo R. Jacchia ir Komisijos tarnybų atstovo D. Van Erpso). Bendrasis Teismas nesutiko su *Deltafina* argumentu, kad per tą pokalbį telefonu *Deltafina* Komisijai pranešė atskleisianti savo prašymą atleisti nuo baudos [51].

62. Galiausiai Bendrasis Teismas nagrinėjo *Deltafina* argumentą, kad per 2002 m. kovo 14 d. susitikimą ji susitarė su Komisija dėl tam tikrų „pagrindinių taisyklių“. *Deltafina* teigimu, pagal pagrindines tariamo susitarimo dalis Komisija sutiko su tuo, kad *Deltafina* turėjo neišvengiamai atskleisti šią informaciją ir kad mainais *Deltafina* prisiėmė didesnę naštą, įsipareigojusi kuo greičiau pateikti daugiau įrodymų. Todėl *Deltafina* tvirtino, kad laikėsi pareigos bendradarbiauti, nes ji pateikė Komisijos prašomą papildomą informaciją. Bendrasis Teismas pažymėjo, kad net jei *Deltafina* būtų teisi, tai negalėtų paneigti išvados, kad ji pažeidė savo pareigą bendradarbiauti, nes vėliau nepranešė Komisijai apie prašymo atleisti nuo baudos atskleidimą. Todėl Komisija galutiniu sprendimu pagrįstai neatleido *Deltafina* nuo baudos.

63. Bendrasis Teismas manė, kad net jeigu per 2002 m. kovo 14 d. susitikimą Komisija pripažino, jog *Deltafina* negalės išlaikyti savo prašymo atleisti nuo baudos paslaptyje (šis aspektas buvo ginčijamas), ši aplinkybė neturėtų įtakos išvadai, kad elgdamasi taip, kad įrodytų, jog tikrai nori bendradarbiauti, *Deltafina* turėjo greitai informuoti Komisiją, kad prašymas atleisti nuo baudos buvo atskleistas. Tas pats taikytina ir tuo atveju, jeigu *Deltafina* tikrai būtų buvusi priversta atskleisti informaciją apie prašymą atleisti nuo baudos dėl vienos iš priežasčių, kurias nurodė per administracinę procedūrą; visų pirma tuo atveju, jeigu *Deltafina* tikrai buvo atsidūrusi, jos pačios teigimu, tokioje „sunkioje padėtyje“, kad šią aplinkybę tapo būtina atskleisti remiantis teisėtu rūpesčiu nepažeisti pareigos nutraukti pažeidimą pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto b papunktį, ji neturėjo kito pasirinkimo – tik atskleisti kitiems kartelio dalyviams savo prašymą atleisti nuo baudos. Kadangi *Deltafina* pateikė prašymą atleisti nuo baudos, ji bet kuriuo atveju privalėjo bendradarbiauti. Todėl ji turėjo skubiai pranešti Komisijai apie atskleistą informaciją. Be to, net jei būtų patvirtinta *Deltafina* nurodyta aplinkybė, t. y. kad ji laikėsi „antrojo geriausio varianto“, dėl kurio tariamai susitarė su Komisija, kad sušvelnintų neigiamą „neišvengiamo“ atskleidimo poveikį, ir pateikė Komisijos prašomą informaciją, dėl jos *Deltafina* taip pat negalėtų būti atleista nuo pareigos greitai informuoti Komisiją apie savo prašymo atleisti nuo baudos atskleidimą [52].

50 — 152–156 punktai.

51 — 157–160 punktai.

52 — 164–167 punktai.

Pirmasis pagrindas. Vertinimo klaida, susijusi su pareiga bendradarbiauti ir teisės į gynybą pažeidimas

Argumentų santrauka

64. *Deltafina* skundžiasi, kad Bendrasis Teismas pažeidė jos teisę į gynybą, nes nepriėmė sprendimo dėl jos pagrindinio pagrindo, t. y. kad iš 2002 m. kovo 4 d. susitikime sudaryto susitarimo dėl „pagrindinių taisyklių“ darytina išvada, kad *Deltafina* buvo atleista nuo pareigos nuslėpti savo prašymą atleisti nuo baudos nuo kitų kartelio dalyvių. Todėl *Deltafina*, atskleidusi šią aplinkybę per APTI susirinkimą, nepažeidė jai tenkančio konfidencialumo įpareigojimo. Bendrasis Teismas šalių motyvus pakeitė savaisiais, nurodęs naują aspektą – kad *Deltafina* pažeidė pareigą bendradarbiauti, kai nepranešė Komisijai, kad atskleidė savo prašymą atleisti nuo baudos kitiems kartelio dalyviams. Tai padaręs, Bendrasis Teismas viršijo savo kompetenciją tik patikrinti ginčijamą sprendimą. Bendrasis Teismas 2002 m. kovo 14 d. susirinkime šalių tarpusavyje sutartų pagrindinių taisyklių negali pakeisti savo nuomone dėl to, ką *Deltafina* turėjo padaryti, kad įvykdytų savo pareigą bendradarbiauti. Be to, minėtas susitarimas buvo sutartinio pobūdžio. Skundžiamas sprendimas yra neatitaisomai nenuoseklus.

65. *Deltafina* taip pat teigia, kad pagrindinių taisyklių turinys paremtas detalėmis, dėl kurių ji susitarė su Komisija. *Deltafina* poziciją, kad 2002 m. kovo 14 d. susitikime ji buvo atleista nuo pareigos neatskleisti informacijos, patvirtina to paties laiko įrodymai, įskaitant minėto susitikimo protokolą. Jis rodo, kad mainais už sutikimą atleisti *Deltafina* nuo jai tenkančios pareigos Komisija nustatė griežtesnius reikalavimus šiai įmonei pateikti informaciją, būtiną kartelio tyrimams pradėti. Jeigu Bendrasis Teismas būtų išnagrinėjęs protokolą, jis būtų nustatęs, kad Komisija sutiko, jog *Deltafina* neišvengiamai privalės atskleisti savo prašymą atleisti nuo baudos. Tas protokolas neįrodo, kad *Deltafina* turėjo informuoti Komisiją apie tai, ar ji atskleidė, kad pateikė prašymą atleisti ją nuo baudos. Vėliau Komisija niekada neklausė *Deltafina* atstovų apie šią padėtį. Iš tikrųjų atrodo, kad Komisijos šis aspektas nedomino. Komisija apkaltino *Deltafina* savanoriškai ir neapgalvotai atskleidus prašymą atleisti nuo baudos. Tačiau jokia 2002 m. kovo 14 d. susitikimo protokolo informacija nerodo, kad bet koks informacijos atskleidimas turėjo būti priverstinis ir neišvengiamas, nes trečiasis asmuo reikalavo informacijos.

66. *Deltafina* teigia, kad jos pareiga bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo nėra tokia pati, kurią Teisingumo Teismas anksčiau nagrinėjo Sprendime *Dansk Rørindustri*[53] . Toje byloje palankaus vertinimo prašiusios įmonės buvo įpareigotos pateikti Komisijai išsamią ir tikslią informaciją apie konkurencijos taisyklių pažeidimą. Tokiomis aplinkybėmis atitinkama įmonė negalėjo būti atleista nuo pareigos bendradarbiauti pagal taikytiną Pranešimą dėl bendradarbiavimo. Tačiau *Deltafina* buvo taikomas konfidencialumo įpareigojimas, nuo kurio ji galėjo būti atleista. Šią poziciją patvirtina 2006 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 12 punkto a papunktis. Bet kuriuo atveju *Deltafina* priduria, kad visos abejonės dėl to, kokias pagrindines taisykles ir bendradarbiavimo priemones ji sutarė su Komisija, turėtų būti vertinamos jos naudai.

67. Komisija tvirtina, kad pirmasis *Deltafina* apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas. Ji nesutiko atleisti *Deltafina* nuo pareigos išlaikyti prašymą atleisti nuo baudos paslaptyje. Bendrasis Teismas atidžiai apsvarstė *Deltafina* argumentus, susijusius su tariamu susitarimu su Komisija dėl *Deltafina* prašymo atleisti nuo baudos atskleidimo, ir remdamasis faktinėmis aplinkybėmis padarė išvadą, kad tokio susitarimo nebuvo. Taigi Bendrasis Teismas nepažeidė *Deltafina* teisės į gynybą ir neviršijo savo kompetencijos ribų nusprendęs, kad *Deltafina* pažeidė savo pareigą bendradarbiauti.

53 — Nurodytas 43 išnašoje. Taip pat žr. toje pat išnašoje minėtą Sprendimą *Erste Group Bank*.

68. Komisija nesutinka su *Deltafina* teiginiu, kad Bendrasis Teismas grindė savo sprendimą nauju motyvu, neįtrauktu į ginčijamą sprendimą. Tai, kad *Deltafina* nepranešė Komisijai apie savo prašymo atskleidimą (tariamas naujas motyvas), nurodyta minėto sprendimo konstatuojamosiose dalyse[54]. Bendrasis Teismas iš tiesų labiau akcentavo šį nepranešimą nei Komisija. Tačiau, kaip ir Bendrasis Teismas, Komisija taip pat mano, kad taip *Deltafina* pažeidė 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktį. Iš to, kad *Deltafina* nepateikė minėtos informacijos, darytina išvada, kad ji ir toliau elgėsi kaip kartelio dalyvė ir negalėjo įrodyti tikro ir lojalaus bendradarbiavimo siekio. Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnyje numatyta, kad Bendrasis Teismas turi neribotą jurisdikciją baudų nustatymo srityje. Atsižvelgiant į šią nuostatą, negalima daryti išvados, kad Bendrasis Teismas viršijo savo kompetenciją vertindamas, ar *Deltafina* įvykdė savo pareigą bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo.

69. Komisija pažymi, jog Bendrasis Teismas atmetė *Deltafina* argumentą, kad ji negalėjo nuslėpti savo prašymo atleisti nuo baudos nuo kitų kartelio dalyvių, ir manė, kad šis prašymas atskleistas savanoriškai. *Deltafina* teiginys, kad Komisija aiškiai nenurodė, jog bet koks *Deltafina* prašymo atleisti nuo baudos atskleidimas kartelio nariams neturėtų būti savanoriškas, tėra žodžių žaismas; *Deltafina* argumentas neturi jokio pagrindo.

70. Bendradarbiavimo programos taisyklės grindžiamos Sutartimi, antrinės teisės aktais ir Komisijos komunikatais. Nesuvokiama, kad Komisijos pareigūnas, atsakingas už konkrečią bylą, galėtų nustatyti skirtingas „pagrindines taisykles“. Pareigūnų užduotis yra paaiškinti taisyklių turinį, tačiau tai darydami jie gali pareikšti savo nuomonę dėl to, kaip taisyklės galėtų būti taikomos konkrečiu atveju. Todėl Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad jis turėtų išnagrinėti 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, kad nustatytų *Deltafina* taikomas nuostatas. Komisija pažymi, kad pagal 2006 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 12 punktą ji negalėjo leisti *Deltafina* atskleisti jos prašymo atleisti nuo baudos kitiems kartelio dalyviams. Šis pranešimas dėl bendradarbiavimo nebuvo taikytinas *ratione temporis*. Bet kuriuo atveju apeliacinis skundas nepriimtinas, nes juo siekiama pakartotinio faktinių aplinkybių įvertinimo.

71. Galiausiai, jeigu Teisingumo Teismas manytų, kad pirmasis apeliacinio skundo pagrindas yra priimtinas ir pagrįstas, Komisija teigimu, kad Teisingumo Teismas turėtų padaryti tokias išvadas: i) *Deltafina* pažeidė savo pareigą bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktį; ii) Komisijos patikrinimai galėjo tapti neveiksmingi, *Deltafina* atskleidus prašymą atleisti nuo baudos kitiems kartelio dalyviams; iii) pagal bendradarbiavimo programą visada yra rizika, kad kiti kartelio dalyviai ims įtarti kartelio narius; iv) *Deltafina* nebuvo neįmanoma laikyti savo prašymo atleisti nuo baudos paslaptyje; tačiau ji nusprendė atskleisti jį savanoriškai, o tai rodo, kad ji toliau tęsė antikonkurencinį elgesį.

Vertinimas

72. Pirmasis *Deltafina* apeliacinio skundo pagrindas padalytas į tris plačias dalis: i) Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo dėl pagrindinio jos pagrindo, kad Komisija atleido *Deltafina* nuo pareigos nuslėpti savo prašymą atleisti nuo baudos pagal pagrindines taisykles, dėl kurių susitarta 2002 m. kovo 14 d. susitikime; ii) Bendrasis Teismas ginčijamame sprendime pateiktą motyvavimą pakeitė savuoju, nusprendęs, kad prieš atskleisdama, jog pateikė prašymą atleisti nuo baudos, *Deltafina* turėjo apie tai informuoti Komisiją; ir iii) buvo pažeista *Deltafina* teisė į gynybą.

73. Ar Bendrasis Teismas nustatė *Deltafina* pagrindinį pagrindą?

54 — Žr. ginčijamo sprendimo 429, 449, 459 ir 460 konstatuojamąsias dalis.

74. Pirmojoje instancijoje *Deltafina* teigė, kad ginčijamame sprendime padarytos trys akivaizdžios klaidos, dėl kurių *Deltafina* neatleista nuo baudų: pirma, faktinė klaida, paremta neteisinga prielaida, kad Italijos žaliavinio tabako perdirbėjai nežinojo apie Komisijos tyrimus; antra, Komisijos vertinimo klaida, nes ji manė, kad *Deltafina* pažeidė 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktyje nustatytą pareigą bendradarbiauti; ir, trečia, dar viena vertinimo klaida, nes Komisija manė, kad *Deltafina* prašymo atleisti nuo baudos atskleidimas pakenkė tyrimui.

75. *Deltafina* savo pagrindiniu pagrindu iš esmės vadina antrąjį pirmojoje instancijoje pateiktą pagrindą (susijusį su įmonės pareiga bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktį) ir nesutinka su tuo, kaip Bendrasis Teismas vertino šį pagrindą. Išanalizavau *Deltafina* ieškinį dėl panaikinimo. Aišku, kad *Deltafina* pirmojoje instancijoje teigė, jog Komisija 2002 m. kovo 14 d. susitikime pripažino, kad *Deltafina* bus neįmanoma nuslėpti savo prašymo atleisti nuo baudos nuo kitų kartelio dalyvių. *Deltafina* teigimu, todėl Komisija mainais už šios informacijos paskelbimą reikalavo, kad *Deltafina* kuo skubiau pateiktų Komisijai papildomą informaciją, kurios reikėtų, kad galima būtų atlikti tyrimus (vadinamosios „pagrindinės taisyklės“ arba „žaidimo taisyklės“).

76. Man atrodo, kad Bendrasis Teismas teisingai aiškino *Deltafina* pagrindus, susijusius su pareiga bendradarbiauti, įtvirtinta 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktyje. Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 90–93 punktuose kruopščiai užfiksavo *Deltafina* argumentus, visų pirma susijusius su 2002 m. kovo 14 d. susitikimu. Bendrasis Teismas nustatė, jog *Deltafina* nepavyko įrodyti iš anksto pranešus Komisijai, kad APTI susirinkime ji savanoriškai atskleis prašymą atleisti nuo baudos [55]. Bendrasis Teismas taip pat konkrečiai nagrinėjo tariamą 2002 m. kovo 14 d. susitikime sudarytą susitarimą dėl pagrindinių taisyklių [56].

77. Tačiau svarbu tai, kad Bendrasis Teismas nenustatė, ar toks susitarimas buvo (ar nebuvo) sudarytas. Jis veikiau nurodė, kad *net jeigu* Komisija ir *Deltafina*, kaip teigiama, ir susitarė dėl pagrindinių taisyklių, tai, kad *Deltafina* iš anksto nepranešė Komisijai apie savo ketinimą atskleisti prašymą atleisti nuo baudos, reiškė pareigos bendradarbiauti pažeidimą pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktį. Bendrasis Teismas taip pat manė, kad nebuvo aplinkybių, dėl kurių *Deltafina* galėjo būti atleista nuo vėlesnės pareigos skubiai pranešti Komisijai apie savo atskleistą informaciją.

78. Klausimo esmė ta, ar skundžiamo sprendimo motyvavimas turi trūkumų, nes Bendrasis Teismas konkrečiai neatsakė į *Deltafina* argumentą, kad pagal tariamas pagrindines taisykles ji buvo atleista nuo pareigos nuslėpti savo prašymą atleisti nuo baudos mainais už griežtesnės pareigos suteikti Komisijai informacijos prisiėmimą (*Deltafina* teigimu, ji šią pareigą įvykdė).

79. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką iš sprendimo motyvų turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai matyti Bendrojo Teismo argumentai, kad suinteresuotieji asmenys galėtų suprasti teismo sprendimo priežastis, o Teisingumo Teismas – vykdyti kontrolės įgaliojimus [57]. Tačiau pareiga motyvuoti nereikalaujama, kad Bendrasis Teismas išsamiai ir vieną po kito išnagrinėtų visus ginčo šalių argumentus. Todėl Bendrojo Teismo motyvavimas gali būti numanomas, jeigu leidžia suinteresuotiesiems asmenims sužinoti priežastis, dėl kurių teismas atmetė jų argumentus, o Teisingumo Teismui – turėti pakankamai informacijos, kad galėtų vykdyti kontrolę [58].

80. Atmetęs *Deltafina* argumentą, kad Komisija žinojo, jog *Deltafina* per APTI susitikimą atskleis prašymą atleisti nuo baudos, Bendrasis Teismas konstatavo, jog Komisija nežinojo, kad *Deltafina* šitaip savanoriškai atskleis prašymą ir kad ji negalėjo su tuo sutikti ar iš anksto duoti tam leidimą [59].

55 — Skundžiamo sprendimo 152–160 punktai.

56 — Skundžiamo sprendimo 163–167 punktai.

57 — Sprendimas *Komisiją prieš Portugaliją* (C-292/11 P, 72 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

58 — 2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Lafarge prieš Komisiją* (C-413/08 P, Rink. p. I-5361) 41 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

59 — Skundžiamo sprendimo 152–160 punktai.

81. Tiek, kiek *Deltafina* siekia ginčyti Bendrojo Teismo atliktą faktinių aplinkybių vertinimą, nesutikdama su išvadomis, susijusiomis su 2002 m. kovo 14 d. susitikimo to paties meto protokolais ir *Deltafina* atstovų bei Komisijos pareigūnų, atsakingų už bylos nagrinėjimą, paskesnių ryšių detalėmis, šie argumentai yra nepriimtini. Taip *Deltafina* iš esmės siekia užtikrinti, kad būtų patikrintas faktinių aplinkybių vertinimas, o Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos apeliaciniame procese atlikti tokio veiksmo [60].

82. Ar Bendrasis Teismas padarė teisingą išvadą, kad *Deltafina* neįvykdė pareigos bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo?

83. Kaip paaiškino Bendrasis Teismas, kad būtų galima atleisti nuo baudos, reikia įvykdyti tris kumuliacines sąlygas [61]. Šiuo atveju klausimas susijęs su Bendrojo Teismo vertinimu, ar *Deltafina* per visą administracinę procedūrą bendradarbiavo be išlygų, be pertrūkio ir operatyviai.

84. Manau, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 124–132 punktuose teisingai apibūdino įmonės pareigos bendradarbiauti apimtį. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką baudos sumažinimas, remiantis 2002 m. Pranešimu dėl bendradarbiavimo, visų pirma gali būti pateisinamas tik tuomet, jei pateikta informacija ir apskritai suinteresuotosios įmonės elgesys gali būti šiuo atžvilgiu laikomi tikro jos bendradarbiavimo įrodymu [62]. Bauda gali būti sumažinta remiantis tuo pranešimu tik jeigu atitinkamos įmonės elgesys rodo tokį bendradarbiavimo siekį [63]. Nesutinku su *Deltafina* argumentu, kad šis kriterijus šioje byloje netaikomas, nes *Deltafina* padėtis (pareiga nuslėpti prašymą atleisti nuo baudos) skyrėsi nuo įmonės, prašančios atleisti nuo baudos mainais už išsamios ir tikslios faktinės informacijos suteikimą, padėties.

85. Manau, pareiga bendradarbiauti pagal Pranešimą dėl bendradarbiavimo vienodai taikoma įmonės, kuriai taikomas konfidencialumo įpareigojimas, elgesiui. Kad įmonė galėtų būti atleista nuo baudos, ji privalo būti Komisijos paslaugoms, siekdama įrodyti tikrą bendradarbiavimą. Todėl ji turi pranešti Komisijai apie visas jai žinomas reikšmingas faktines aplinkybes, galinčias turėti įtakos administracinės procedūros ir Komisijos tyrimų eigai. Komisijos ir atitinkamos įmonės susitarimas pagal Pranešimą dėl bendradarbiavimo nėra sutartis, be to, nėra jokios prievartos. Įmonės bendradarbiavimas yra savanoriškas, tačiau kad įmonė būtų atleista nuo baudos, bendradarbiavimas turi būti be išlygų ir visapusis.

86. Ar vertindamas minėtos pareigos apimtį Bendrasis Teismas turėjo nustatyti, ar Komisija sutiko, kad *Deltafina* nebeprivalo laikyti savo prašymo atleisti nuo baudos paslaptyje?

87. Mano nuomone, nebūtinai.

88. Vertindamas pareigos bendradarbiauti apimtį Bendrasis Teismas turėjo kelias alternatyvas. Jis galėjo konstatuoti (kaip teigė Komisija), kad nebuvo jokio susitarimo atleisti *Deltafina* nuo pareigos nuslėpti prašymą atleisti nuo baudos. Tokiu atveju būtų akivaizdžiai pažeista įmonės pareiga bendradarbiauti. Išsamumo sumetimais norėčiau pridurti, kad *Deltafina* padėtyje esančiai įmonei norint įrodyti, kad toks susitarimas buvo sudarytas, reikėtų pateikti Komisijoje atitinkamu lygmeniu priimto sprendimo įrodymų.

60 — 2013 m. spalio 24 d. Sprendimo *Kone ir kt. prieš Komisiją* (C-510/11 P) 60–62 punktai ir juose nurodyta teismo praktika.

61 — Žr. šios išvados 13 punktą.

62 — 43 išnašoje minėto Sprendimo *Erste Group Bank* 281 punktas.

63 — 43 išnašoje minėto Sprendimo *Erste Group Bank* 282 punktas.

89. Reikėtų turėti omenyje, kad Deltafina galėjo būti skirta bauda už sunkų konkurencijos taisyklių pažeidimą, o pagal asmeninės atsakomybės principą ji privalėjo už jį atsakyti[64] . Vis dėlto dėl 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo įžanginėje dalyje paaiškintų priežasčių[65] Komisija galėjo atleisti nuo tokios baudos. Šiuo atžvilgiu Komisija 2002 m. kovo 6 d. laišku, pasirašytu tuo metu už konkurencijos klausimus atsakingo Komisijos nario, patvirtino su išlygomis atleidžianti *Deltafina* nuo baudos. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, pareigūno per susitikimą ar vėliau keičiantis informacija padaryti pareiškimai negali galutinai įrodyti Komisijos sutikimo pakeisti veiksnį, kuris turi esminę reikšmę nustatant įmonės bendradarbiavimą pagal bendradarbiavimo sistemą. Norint įrodyti, kad Komisija sutiko pakeisti susitarimo sąlygas 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo tikslais, atitinkamai įmonei būtų reikėję gauti oficialų Komisijos patvirtinimą, pasirašytą atitinkamu lygmeniu. Manyčiau, pasirašytą to paties asmens, kuris patvirtino sąlyginio atleidimo nuo baudos taikymą (ar jo pareigų perėmėjo). Manau, tokia išvada darytina atsižvelgiant į sprendimams, priimamiems pagal bendradarbiavimo sistemą, teikiamą svarbą ir poreikį užtikrinti, kad tokiais sprendimais būtų galima remtis, taip pat siekiant suteikti prašymus pateikusiems asmenims saugumą, reikalingą nuosekliam atleidimo nuo baudų sistemos taikymui užtikrinti. To nebūtų, jeigu bet kuris Komisijos pareigūnas galėtų pakeisti atleidimo nuo baudos taikymo sąlygas, negavęs Komisijos vyresnybės pritarimo savo sutikimui.

90. *Deltafina* nurodo 2006 m. Panešimo dėl bendradarbiavimo 12 punkto a papunkčio penktą įtrauką, kurioje pažymėta, kad nuo paraiškos pateikimo įmonė tikrai, be išlygų, nepertraukiamai ir operatyviai bendradarbiauja Komisijos administracinės procedūros metu, kai ji, be kita ko, neatskleidžia paraiškos atleisti nuo baudų pateikimo fakto arba kokio nors jos turinio kol Komisija nepateikia pranešimo apie kaltinimus, nebent buvo susitarta kitaip. Tačiau 2006 m. Pranešimas dėl bendradarbiavimo nebuvo taikytinas *ratione temporis*, todėl toliau tiksliai nenagrinėsiu, kaip reikėtų aiškinti jo frazeologiją.

91. Net jeigu, kaip teigia *Deltafina*, Bendrasis Teismas ir pripažino, kad buvo sudarytas susitarimas, leidžiantis atskleisti jos prašymą atleisti nuo baudos, iš to negalima daryti išvados, kad Bendrasis Teismas būtų turėjęs konstatuoti, jog pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo pareiga bendradarbiauti yra įvykdyta. Iš plataus pareigos bendradarbiauti pobūdžio aišku, kad Bendrasis Teismas nagrinėdamas turi teisę nustatyti kitus šios pareigos elementus ir priimti sprendimą dėl to, ar prašymą atleisti nuo baudos pateikęs asmuo juos atitiko.

92. Šiuo atveju Bendrasis Teismas iškėlė hipotezę, vertindamas visas abejones *Deltafina* naudai, nes manė, kad, kaip teigė *Deltafina*, dėl pagrindinių taisyklių *buvo* susitarta[66]. Vis dėlto Bendrasis Teismas laikėsi nuomonės, kad *Deltafina* pažeidė pareigą bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktį, nes savo prašymą atleisti nuo baudos atskleidė kitiems kartelio dalyviams, iš anksto nepranešusi apie tai Komisijos tarnyboms. Taigi Bendrasis Teismas nustatė pareigos bendradarbiauti elementą, kurio, jo nuomone, *Deltafina* vienareikšmiai neįvykdė.

93. Skundžiamas sprendimas tikrai būtų išsamesnis, jeigu Bendrasis Teismas pirmiausia būtų nustatęs, ar iš tiesų buvo susitarta atleisti *Deltafina* nuo pareigos nuslėpti savo prašymą atleisti nuo baudos. Tačiau tai, kad tokios išvados nėra, nereiškia, kad Bendrojo Teismo motyvavimas yra klaidingas.

94. Man atrodo, kad skundžiamo sprendimo motyvai yra pakankamai aiškūs ir suprantami, kad juos būtų galima laikyti tinkamai pagrindžiančiais Bendrojo Teismo padarytą išvadą, todėl jie atitinka motyvavimo reikalavimus.

95. Bendrasis Teismas vienareikšmiai nurodė, pirma, kad *Deltafina* niekada nepranešė Komisijai apie savo ketinimą atskleisti informaciją. Antra, *Deltafina* buvo taikoma pareiga be išlygų ir be pertrūkio bendradarbiauti ir daryti tai operatyviai, siekiant įrodyti tikrą bendradarbiavimą pagal 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktį. Trečia, *Deltafina* šią pareigą pažeidė, nes iš

64 — 43 išnašoje minėto Sprendimo *Erste Group Bank* 77 punktas.

65 — Žr. šios išvados 11 punktą; jame nurodytos bendradarbiavimo sistemos taikymo priežastys.

66 — Skundžiamo sprendimo 164–167 punktai.

anksto arba bent skubiai nepranešė Komisijai apie atskleidimą. Ketvirta, tai, ar dėl pagrindinių taisyklių buvo susitarta, kaip teigė *Deltafina*, negalėjo turėti lemiamos reikšmės, nes nebuvo ginčijama, kad *Deltafina* skubiai nepranešė Komisijai apie informacijos atskleidimą – pirmą kartą ši aplinkybė paaiškėjo maždaug po trejų metų, per bylą nagrinėjančio pareigūno nagrinėjimą.

96. Man atrodo, kad Bendrasis Teismas teisingai aiškino pagrindinio *Deltafina* pagrindo, susijusio su tuo, kad Komisija neatleido jos nuo baudos, esmę ir pareigos bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo reikšmę bei apimtį. Bendrasis Teismas neaiškino šio pagrindo nepriimtinai, pabrėžęs, kad *Deltafina* neįvykdė konkretaus šios pareigos elemento. Todėl Bendrasis Teismas ginčijamame sprendime išdėstytų motyvų nepakeitė savo motyvais.

97. Bendrasis Teismas nustatė faktines aplinkybes, į kurias Komisija atsižvelgė nagrinėdama minėtąjį pagrindą. Bendrasis Teismas tikrai pabrėžė, kad *Deltafina* skubiai nepranešė Komisijai apie atskleidimą. Tačiau ši aplinkybė ginčijamame sprendime yra reikšminga. Tuomet Bendrasis Teismas, kaip ir Komisija, nagrinėjo 2002 m. Pranešimo dėl bendradarbiavimo 11 punkto a papunktyje įtvirtintos pareigos bendradarbiauti reikšmę [67]. Todėl manau, kad Bendrasis Teismas negrindė savo sprendimo nauju motyvu, kurio nebuvo ginčijamame sprendime.

98. Taisyklė, kad šalis reikia išklausyti, yra teisės į gynybą, bendrojo ES teisės principo, dalis [68]. Pats teismas privalo šios taisyklės paisyti, visų pirma jeigu jis nagrinėja ginčą remdamasis savo iniciatyva iškeltu ieškinio pagrindu [69]. Todėl, norint įvykdyti reikalavimus, susijusius su teise į teisingą bylos nagrinėjimą, svarbu, kad šalys susipažintų su faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, nulemsiančiomis bylos baigtį, ir galėtų dėl jų diskutuoti bei būti išklausytos [70].

99. Ar buvo paisoma *Deltafina* teisės į gynybą?

100. Byla Bendrajame Teisme buvo susijusi su pareigos bendradarbiauti reikšme ir apimtimi. Šiuos du klausimus apėmė pagrindiniai *Deltafina* ieškinio pagrindai, todėl ji turėjo dideles galimybes pirmojoje instancijoje išdėstyti savo poziciją visais reikšmingais fakto ir teisės klausimais.

101. Be to, Bendrasis Teismas nenagrinėjo bylos remdamasis nauju savo iniciatyva iškeltu ieškinio pagrindu. Atvirkščiai, jis: i) nustatė *Deltafina* pateiktus ieškinio pagrindus; ii) nurodė atitinkamus ginčijamo sprendimo motyvus; ir iii) aiškino pareigą bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo. *Deltafina* šiais klausimais pateikė pastabas raštu ir žodžiu. Todėl *Deltafina* teisė į gynybą nebuvo pažeista ir darau išvadą, kad pirmasis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas.

Antrasis pagrindas. Procedūros taisyklių, susijusių su liudytojų iškvietimu ir apklausa, pažeidimas

102. Antrasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su Bendrojo Teismo atliktu įrodymų dėl tariamų pagrindinių taisyklių, nustatytų 2002 m. kovo 14 d. susitikime, tyrimu; ar šie įrodymai buvo gauti tinkamai; ir ar buvo pažeista *Deltafina* teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.

67 — Žr. ginčijamo sprendimo 431 ir paskesnes konstatuojamąsias dalis.

68 — 2009 m. gruodžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją ir kt.* (C-89/08 P, Rink. p. I-11245) 50 punktas. Taip pat žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P) 97 ir 98 punktus.

69 — 68 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Airiją ir kt.* 54 punktas.

70 — 68 išnašoje minėto Sprendimo *Komisija prieš Airiją ir kt.* 56 punktas. Taip pat žr. 2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Viega prieš Komisiją* (C-276/11 P) 35 punktą.

Argumentų santrauka

103. *Deltafina* teigia, kad liudytojai turi būti šaukiami ir apklausiami pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamentą. Per 2010 m. rugsėjo 29 d. posėdį Bendrasis Teismas, pažeisdamas Procedūros reglamentą, išklausė du liudytojus – *Deltafina* teisininką Reher ir už bylą atsakingą Komisijos pareigūną D. Van Erps. Abu liudytojai davė parodymus dėl 2002 m. kovo 14 d. susitikimo, visų pirma dėl tariamo susitarimo dėl pagrindinių taisyklių. Tačiau Bendrasis Teismas netaikė tyrimo priemonių pagal savo Procedūros reglamento 65 straipsnį, be to, jis nepriėmė jokių nutarčių dėl liudytojų pagal Procedūros reglamento 68 straipsnį. Be to, Reher parodymai neužfiksuoti (o D. Van Erps parodymai perteikti skundžiamo sprendimo tekste)[71]. Bendrajame Teisme surengto posėdžio protokole parodymai apibūdinti kaip „pasikeitimas nuomonėmis“.

104. Bendrasis Teismas, remdamasis D. Van Erps parodymais, konstatavo, kad *Deltafina* nei 2002 m. kovo 14 d. susitikime, nei per vėliau vykusį D. Van Erps ir kito *Deltafina* teisininko R. Jacchia pokalbį telefonu aiškiai nenurodė, kad APTI susirinkime savarankiškai atskleis savo prašymą atleisti nuo baudos. Jeigu Komisija būtų žinojusi apie *Deltafina* ketinimą tai padaryti, ji nebūtų davusi savo sutikimo. Tačiau Bendrasis Teismas neišklausė R. Jacchia liudijimų apie tuos įvykius, nors jis dalyvavo teisme.

105. Bendrasis Teismas klaidingai suteikė didesnę reikšmę D. Van Erps žodiniams parodymams, duotiems praėjus maždaug 8 metams nuo įvykių, nei to paties meto R. Jacchia užfiksuotiems parodymams, susijusiems su jo tuometiniu bendravimu su Komisija. Taigi Bendrasis Teismas pažeidė *Deltafina* teises pagal EŽTK 6 straipsnio 1 ir 3 dalis bei Chartijos 47 straipsnį, teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir išteklių jos gynybai užtikrinti prieinamumą. Darytina išvada, kad skundžiamame sprendime padaryta teisės klaida.

106. Komisija tvirtina, kad antrąjį apeliacinio skundo pagrindą reikėtų atmesti.

107. Komisija tvirtina, kad nei D. Van Erps, nei Reher nebuvo išklausyti kaip liudytojai. Jie buvo išklausyti kaip šalių atstovai per procedūrą. Nors tikrai tik teisininkai ir atstovai (kaip nurodyta įgaliojime *ad litem*) pateikia žodinius argumentus, abiem šalims sutikus, į Teisingumo Teismą gali kreiptis ir kiti asmenys. Ši praktika palengvina procesą, nes Teisingumo Teismas gali tiesiogiai išklausyti tuos asmenis, kurie turi reikšmingų žinių ir informacijos, ir išvengiama būtinybės teisininkams ir atstovams nuolat gauti nurodymus, jeigu kalbama apie techninius dalykus ar sudėtingus faktinius klausimus. Ši praktika yra pripažįstama ir Teisingumo Teismas niekada už ją nebaudė.

108. Net jei Reher ir D. Van Erps buvo išklausyti kaip liudytojai, *Deltafina* kaltinimas yra arba nepriimtinas, arba nepagrįstas, nes tuo metu *Deltafina* nepareiškė jokių prieštaravimų Bendrajame Teisme. Be to, *Deltafina* neprašė Bendrojo Teismo išklausyti R. Jacchia parodymų (jis iš tiesų dalyvavo kaip *Deltafina* patarėjas teisės klausimais).

109. Bet kuriuo atveju Bendrasis Teismas turi didelę diskreciją, susijusią su reikšmės jam pateiktiems įrodymams suteikimu, ir jo vertinimo šiuo atžvilgiu negalima panaikinti apeliaciniame procese. Net jeigu Teisingumo Teismas manytų, kad *Deltafina* argumentai yra pagrįsti, atsižvelgiant į kitus Bendrojo Teismo svarstytus įrodymus ir nustatytas faktines aplinkybes, bylos baigtis nepasikeistų.

71 — Žr. skundžiamo sprendimo 159 punktą.

Vertinimas

110. Kaltinimas, kad skundžiamame sprendime padaryta teisės klaida, nes Bendrojo Teismo sprendimas grindžiamas įrodymais, gautais pažeidžiant jo paties procedūros taisykles, negali lemti skundžiamo sprendimo panaikinimo, nebent *Deltafina* galėtų įrodyti, kad padarytas procedūrinis pažeidimas, kuris neigiamai paveikė jos interesus[72].

111. Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 65 straipsnį gali būti imtasi tyrimo priemonių, susijusių su asmenų parodymais. 68 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Bendrasis Teismas savo iniciatyva arba vienos iš šalių prašymu gali nuspręsti, kad tam tikri faktai turi būti patvirtinti liudytojų parodymais. Tokie parodymai turi būti patvirtinti priesaika.

112. Be žodinės proceso dalies stenogramos[73] neįmanoma atkurti per posėdį buvusių įvykių. Tačiau toliau nurodytos faktinės aplinkybės nėra ginčijamos. Reher ir D. Van Erps dalyvavo 2002 m. kovo 14 d. susitikime ir Bendrasis Teismas išklausė atitinkamus jų pasakojimus, susijusius su tuo susitikimu. 2010 m. rugsėjo 29 d. protokole šis procesas pavadintas „pasikeitimu nuomonėmis“. Bendrasis Teismas neišklausė R. Jacchia dėl 2002 m. kovo 14 d. susitikimo ar jo paskesnio 2002 m. kovo 22 d. pokalbio telefonu su D. Van Erps. Tačiau jis išklausė D. Van Erps pasakojimą apie tą pokalbį[74]. Nei *Deltafina*, nei Komisija neprašė Bendrojo Teismo nutarti iškviesti ir apklausti liudytojų, o Bendrasis Teismas nepriėmė tokios nutarties savo iniciatyva. Be to, pagal Procedūros reglamento 65 straipsnį nebuvo imtasi jokių tyrimo priemonių. Neatrodo, kad Reher ir D. Van Erps pareiškimai būtų buvę patvirtinti priesaika[75].

113. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką Bendrasis Teismas turi didelę diskreciją spręsti, ar reikia papildyti jo turimą informaciją[76].

114. Man atrodo, kad per posėdį Reher ir D. Van Erps tikriausiai buvo paprašyta padėti Bendrajam Teismui. Nei *Deltafina*, nei Komisija neprieštaravo, kad Bendrasis Teismas juos išklausytų per žodinę proceso dalį. Nė viena iš šalių neteigė, kad jos teisė į teisingą bylos nagrinėjimą galėtų būti pažeista dėl to, kad Reher ir D. Van Erps davė parodymus tinkamai apie tai nepranešus bei pažeidžiant Bendrojo Teismo procedūros reglamentą. Be to, posėdžio protokole nėra jokios informacijos apie tai, kad kuri nors šalis būtų skundusis, jog jai nesuteikta galimybė ginčyti šių parodymų. Atrodo, kad abi šalys tuo metu be prieštaravimų sutiko su Bendrojo Teismo pozicija.

115. Tiksli Reher ir D. Van Erps pozicija siekiant papildyti Bendrojo Teismo turimą informaciją yra dviprasmė. Aišku tai, kad, vertinant formaliai, jie nebuvo liudytojai. Tačiau niekas nerodo, kad jie pateikė Bendrajam Teismui naują techninę informaciją ar kad paaiškino byloje jau buvusią šio pobūdžio informaciją. Nemanau, kad informacija, kurią jie pateikė, patenka į neginčytiną kategoriją,

72 — 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Corus UK prieš Komisiją* (C-199/99 P, Rink. p. I-11177, 30 punktas).

73 — Dabartiniame Bendrojo Teismo procedūros reglamente šalims nenumatyta galimybė susipažinti su bylos įrašu ar stenograma. 63 straipsnyje šalims leidžiama tiktai patikrinti posėdžio protokolą kanceliarijoje ir savo lėšomis gauti jo kopijas. 68 straipsnio 6 dalis (kurioje kancleriui nustatyta pareiga parengti protokolą, išdėstant kiekvieno liudytojo parodymus) taikoma tik tuo atveju, jeigu Bendrasis Teismas pagal 68 straipsnio 1 dalį nutarė, kad tam tikros faktinės aplinkybės turi būti įrodytos liudytojų parodymais, tačiau šiuo atveju taip nebuvo. Teisingumo Teismo procedūros reglamento 85 straipsnyje nurodyta: „gavęs tinkamai pagrįstą prašymą pirmininkas gali leisti šaliai ar Statuto 23 straipsnyje nurodytam ir rašytinėje ar žodinėje proceso dalyje dalyvavusiam suinteresuotajam asmeniui Teismo patalpose išklausyti garsinį teismo posėdžio įrašą per teismo posėdį pasisakiusiųjų vartota kalba“. Pakeisto Bendrojo Teismo procedūros reglamento projekte (kuris dabar svarstomas Taryboje ir skelbiamas interneto adresu: http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207795%202014%20INIT) dabar yra naujas 115 straipsnis, kuriuo *mutatis mutandis* pakartojamas Teisingumo Teismo procedūros reglamento 85 straipsnis ir pagal kurį (jeigu jis bus priimtas) šalys, manydamos, kad to reikia, tokioje byloje kaip ši galės prašyti išklausyti Bendrojo Teismo posėdžio įrašą. Tačiau nė viename procedūros reglamente nėra nustatytos specialios nuostatos, kuria būtų nagrinėjamas klausimas, ar Teisingumo Teismas gali reikalauti susipažinti su Bendrojo Teismo posėdžio įrašu ar stenograma.

74 — Žr. skundžiamo sprendimo 159 punktą.

75 — Remiuosi tuo, kad: i) pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 68 straipsnį nebuvo priimta nutartis dėl liudytojo; ii) nebuvo jokio liudytojų parodymų protokolo, kurio reikalaujama pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 68 straipsnio 6 dalį; ir iii) posėdžio protokole niekur nebuvo paminėta, kad Reher ar D. Van Erps būtų prisiekę.

76 — 34 išnašoje minėto Sprendimo *Der Grüne Punkt* 163 ir 164 punktai.

kurią Komisija apibūdino savo argumentuose. Ši kategorija apima atvejus, kai Teisingumo Teismas susiduria su neaiškiu klausimu, ir dažnai paties Teisingumo Teismo paraginti atitinkamas teisininkų komandas lydintys ekspertai tiesiogiai atsako į Teisingumo Teismo klausimus. Tai palengvina procesą, išvengiant (kartais nerimastingų) tylių eksperto ir nurodymus gaunančio advokato, kuris paskui perteikia Teisingumo Teismui jų eksperto pateiktą informaciją, susišnabždėjimų. Tokiais atvejais Teisingumo Teismui iš tiesų gali būti labai tinkama pateikti savo klausimus tiesiogiai ekspertams ir gauti atsakymus tiesiai iš jų.

116. Tačiau šiuo atveju atrodo, kad ir Reher, ir D. Van Erps pateikė informaciją apie tam tikras faktines aplinkybes ir tai, kaip jas suprato, t. y.: i) ar 2002 m. kovo 14 d. susitikime buvo susitarta dėl pagrindinių taisyklių; ii) ar Komisija sutiko, kad *Deltafina* atskleistų savo prašymą atleisti nuo baudos; iii) ar šis susitarimas buvo patvirtintas vėliau keičiantis informacija; ir iv) ar *Deltafina* iš anksto pranešė Komisijai apie savo ketinimą APTI susirinkime atskleisti savo prašymą atleisti nuo baudos. Pirmosios trys faktinės aplinkybės buvo ginčytinos [77] (kaip suprantu, į ketvirtąjį klausimą buvo sutartinai atsakyta „ne“) [78]. Nė vienos iš jų nepavadinčiau technine informacija.

117. Nežinau, kodėl Bendrasis Teismas savo iniciatyva ar kurios nors šalies prašymu negalėjo iškviesti liudytojų. Taip *Deltafina* galbūt būtų galėjusi priimti sprendimą dėl aiškaus savo teisininko R. Jacchia, įgalioto dalyvauti Bendrajame Teisme (ir iš tiesų jame dalyvavusio) ir taip pat galėjusio duoti reikšmingus parodymus dėl informacijos, kuria per laikotarpį iki APTI susirinkimo keistasi su Komisija, vaidmens. (Čia norėčiau pažymėti, kad sunku suvokti, kaip *Deltafina* galėjo tikėtis (kaip pati teigia), kad jis turėjo atlikti antrinį vaidmenį ir duoti parodymus per posėdį, kuriame dalyvavo kaip patarėjas teisės klausimais).

118. Jeigu yra ginčijamos bylos baigčiai reikšmingi faktiniai klausimai, į kuriuos reikia atsakyti, tinkamai vykdant procedūrą reikia išklausyti parodymus pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamentą, kurio vienas iš tikslų yra užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą. Todėl manau, kad Bendrasis Teismas, išklausęs Reher ir D. Van Erps taip, kaip jis tai padarė, padarė procedūrinį pažeidimą.

119. Ar šis pažeidimas neigiamai paveikė *Deltafina* interesus?

120. Neginčijama, kad *Deltafina* niekada nepranešė Komisijai, jog atskleidė savo prašymą atleisti nuo baudos kitiems kartelio dalyviams iki APTI susirinkimo ar po jo [79]. Be to, konstatuodamas, kad *Deltafina* aiškiai iš anksto neįspėjo Komisijos, jog atskleis minėtą informaciją, Bendrasis Teismas rėmėsi byloje esančiais dokumentais, įskaitant tuometinius 2002 m. kovo 14 d. susitikimo įrašus ir 2002 m. kovo 22 d. pokalbį telefonu [80]. Taigi Bendrajam Teismui nereikėjo remtis Reher ir D. Van Erps per posėdį padarytais pareiškimais [81] siekiant nustatyti, kad *Deltafina* pažeidė pareigą bendradarbiauti pagal 2002 m. Pranešimą dėl bendradarbiavimo [82].

121. Darytina išvada, kad procedūrinis pažeidimas, kurį Bendrasis Teismas padarė išklausydamas Reher ir D. Van Erps, neigiamai nepaveikė *Deltafina* interesų, kad nebuvo pažeista *Deltafina* teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir kad skundžiamame sprendime šiuo atžvilgiu nepadaryta teisės klaida. Todėl antrasis apeliacinio skundo pagrindas yra nepagrįstas.

77 — Žr. visų pirma Bendrojo Teismo posėdžio pranešimo 89–97 punktus.

78 — Žr. skundžiamo sprendimo 138 punktą.

79 — Skundžiamo sprendimo 138 punktas.

80 — Skundžiamo sprendimo 152 ir 153 punktai.

81 — Skundžiamo sprendimo 155 ir 159 punktai.

82 — Skundžiamo sprendimo 160 punktas.

Ketvirtasis pagrindas. Vienodo požiūrio principo pažeidimas apskaičiuojant *Deltafina*skirtos baudos sumažinimą

122. Per posėdį Bendrajame Teisme *Deltafina* pirmą kartą pateikė pagrindą, kad Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą. Ketvirtasis *Deltafina* apeliacinio skundo pagrindas Teisingumo Teisme pateiktas subsidiariai; juo Teisingumo Teismo prašoma panaikinti Bendrojo Teismo sprendimą ir iš esmės padidinti 50 % sumažinimą, kuris buvo pritaikytas *Deltafina* už bendradarbiavimą su Komisija per administracinę procedūrą. *Deltafina* to prašo remdamasi tuo, kad nusprendęs, jog naujasis pagrindas pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį yra nepriimtinas, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą [83].

Argumentų santrauka

123. *Deltafina* teigia, kad Bendrajam Teismui nedraudžiama nagrinėti naujų per posėdį pateiktų pagrindų, susijusių su baudų apskaičiavimu, nes tokie klausimai priklauso neribotai Bendrojo Teismo jurisdikcijai dėl sankcijų [84]. Be to, Bendrojo Teismo atsisakymas priimti sprendimą dėl naujojo *Deltafina* pagrindo buvo ypač nesąžiningas, nes Sprendimas *Nintendo* [85], kuriuo rėmėsi *Deltafina*, tapo prieinamas tik užbaigus rašytinę proceso dalį.

124. *Deltafina* teigia, kad ji prisidėjo prie administracinės procedūros daugiau nei *Dimon Italia* dviem atžvilgiais: i) jos kokybinis indėlis buvo didesnis; ir ii) ji buvo pirmoji įmonė, bendradarbiavusi su Komisija. Todėl Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, kai sumažino *Deltafina* ir *Dimon Italia* paskirtas baudas tokiu pačiu procentiniu dydžiu.

125. Komisija tvirtina, kad ketvirtasis apeliacinio skundo pagrindas yra akivaizdžiai nepagrįstas. Sprendime *Nintendo* išdėstytas vienodo požiūrio principas nėra naujas teisės ar fakto klausimas, kuris paaiškėjo nagrinėjant bylą. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką teismo sprendimas, kuriuo patvirtinama ieškinio padavimo metu buvusi teisė, nėra nauja aplinkybė, dėl kurios galima pateikti naują pagrindą [86]. Vienodo požiūrio principas, susijęs su baudų sumažinimu, Sprendime *Nintendo* nebuvo taikomas pirmą kartą [87] . Be to, *Deltafina* ir *Dimon Italia* yra nepanašios, todėl jos buvo vertinamos skirtingai. *Deltafina* atveju Komisija panaikino atleidimą nuo baudos (kuris buvo pritaikytas su išlygomis) ir nusprendė skirti baudą. Tuomet ši bauda buvo sumažinta 50 %, nes vis dėlto buvo tam tikras bendradarbiavimas. *Dimon Italia* niekada nebuvo atleista nuo baudos, tačiau Komisija sumažino jos baudą 50 %, nes ji bendradarbiavo su Komisija per tyrimą.

Vertinimas

126. Manau, Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad naujasis per posėdį pateiktas *Deltafina* pagrindas yra nepriimtinas.

83 — Skundžiamo sprendimo 310 punktas.

84 — *Deltafina* remiasi 2011 m. birželio 7 d. Sprendimu *Arkema France ir kt. prieš Komisiją* (T-217/06, Rink. p. II-2593) (toliau – Sprendimas *Arkema*).

85 — 2009 m. balandžio 30 d. Sprendimas *Nintendo ir Nintendo of Europe prieš Komisiją* (T-13/03, Rink. p. II-947) (toliau – Sprendimas *Nintendo*).

86 — 1982 m. balandžio 1 d. Sprendimas *Dürbeck prieš Komisiją* (11/81, Rink. p. 1251, 17 punktas).

87 — Žr., pvz., 1997 m. vasario 27 d. Sprendimo *FFSA ir kt. prieš Komisiją* (T-106/95, Rink. p. II-229) 57 punktas (toliau – Sprendimas *FFSA*).

127. Pirma, vienodo požiūrio principas nėra naujas. Tai yra vienas iš bendrųjų ES teisės principų [88]. Antra, pagal nusistovėjusią teismų praktiką Bendrojo Teismo neribotai jurisdikcijai priklauso priimti sprendimą dėl įmonėms už ES teisės pažeidimus paskirtų baudų dydžio ir kad įgyvendinant šią jurisdikciją tokių baudų nustatymo srityje negali būti diskriminuojamos kartelyje dalyvavusios įmonės [89]. Trečia, taip pat aišku, kad Komisija, vertindama įmonių bendradarbiavimą per administracinę procedūrą, pradėtą dėl draudžiamo susitarimo, privalo laikytis vienodo požiūrio principo, kuris pagal nusistovėjusią teismų praktiką yra pažeidžiamas, jeigu panašūs atvejai yra vertinami skirtingai, o skirtingi atvejai – vienodai, nebent šitoks vertinimas yra objektyviai pagrįstas [90]. Ketvirta, Teisingumo Teismas jau turėjo progą apsvarstyti įmonių, teigiančių, kad jos nusipelno didesnio sumažinimo už bendradarbiavimą, nes neginčijo pažeidimo ar pirmosios atskleidė kartelį Komisijai pagal bendradarbiavimo sistemą, padėtį [91].

128. Tokiomis aplinkybėmis nesutinku, kad Sprendime *Nintendo* iškeltas naujas teisės klausimas. Kaip teigia Komisija, esamo teisės principo patvirtinimas pagal Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį nereiškia naujo teisės ar fakto klausimo.

129. Be to, nesutinku su tuo, kaip *Deltafina* aiškina Bendrojo Teismo sprendimą *Arkema* [92] . Bendrasis Teismas toje byloje nutarė, kad nebūtina nagrinėti, ar ieškovas nurodė naują aplinkybę, nes pagrindas buvo akivaizdžiai nepagrįstas. Bendrasis Teismas *nenusprendė*, kad jis gali nagrinėti naują pagrindą, jeigu kalbama apie jo neribotą jurisdikciją, susijusią su baudų nustatymu.

130. Todėl darau išvadą, kad ketvirtasis *Deltafina* apeliacinio skundo pagrindas yra nepriimtinas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

131. Pagal kartu aiškinamus Procedūros reglamento 137, 138, 140 ir 184 straipsnius *Deltafina*, pralaimėjusiai bylą dėl visų apeliacinio skundo pagrindų, reikėtų nurodyti padengti bylinėjimosi išlaidas.

Išvada

132. Atsižvelgdamas į visus pateiktus svarstymus, Teisingumo Teismui siūlau:

— atmesti apeliacinį skundą ir

— priteisti iš *Deltafina* bylinėjimosi išlaidas.

88 — 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique et Lorraine ir kt.* (C-127/07, Rink. p. I-9895) 23 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

89 — Sprendimo *Salzgitter Mannesmann prieš Komisiją* (C-411/04 P, Rink. p. I-959) 68 punktas ir jame nurodyta teismų praktika.

90 — 89 išnašoje minėto Sprendimo *Salzgitter Mannesmann* 68–72 punktai ir juose nurodyta teismų praktika.

91 — Žr., pvz., 43 išnašoje minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri* 407–414 punktus ir (Bendrojo Teismo praktikoje) 88 išnašoje minėto Sprendimo *FFSA* 57 punktą.

92 — Minėtas 85 išnašoje, 247–250 punktai.